

Antiquae Lectionis Tomus ...

Bipartitus, In Qvo L. Vetera Monumenta, Nunquam Visa, Pauculis Exceptis -
Quorum Catalogum versa pagina indicat

Canisius, Heinrich

Ingolstadii, 1604

28. Eiusdem liber carm. scriptus de octo principalibus vitiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64177)

SANCTI
ALTHELMI
SCHIREBURNENSIS

APVD

OCCIDENTALES

Saxones

Episcopi

LIBRI DVO

Carmine descripti

PRIMVS

DE

Laude Virginum,

ALTER

DE

Octo principalibus vitiis.

Nunc primùm ex membranis m. s. celeberrimi Monasterii S. Galli editis.

Ad

Ad Lectorem.

V Beda lib. 5. histor. Angl. cap. 19. Anno Domini incarnationis septingentesimo quinto, Rex Nordani Humberum, defunctus est, cui successit in imperium filius suus Aldelmus. Huius regni principio antistes occidentalium Saxonum Hildae caelestem migravit ad vitam. Quo defuncto Episcopatus provinciae illius in duas parochias divisus est, una data est Danieli, alteri Aldelmo, cui annis quatuor strenuissime praesuit; ambo omnibus Ecclesiasticis, & in scientia scripturarum sufficienter instructi. Denique Aldhelmus cum esset adhuc presbyter & Abbas Monasterii quod Maeldui urbem nominant, scripsit iubente Synodo gentis, librum egregium aduersus errorem Britonum, quo vel Pascha non suo tempore celebrant, vel alia complura Ecclesiastica constituti & paci contraria gerant. multosque eorum qui occidentalibus Saxonibus subditi erant Britones, ad Catholicam Domini Pascha celebrationem huius lectione perduxit. Scripsit et de virginitate librum dæcimum, quem in exemplum Sedulii genuinū habere, & versibus hexametris, & prosa composuit. Scripsit et alia nonnulla, utpote vir undecunque doctissimus. Nam & sermone nitidus, & scripturarum (ut dixi) tam liberalium, quam ecclesiasticarum erat eruditione mirandus. Hac Beda. Qui plura scribit de S. Albelmo, ut legat Epitomen vitæ apud Sur. tom. 3. 25. Maii. Molanus in notis ad Vssard. Martyrol. hac de Catalogo Britannico. Sanctus Eguinus (sunt qui Eugenum vocent. Viciorem Episcopus, seu, ut vocant, Vigorniensium, composuit vitam Albelmi Episcopi Schireburensis, quæ nunc Salisburia dicitur, obiit anno 716. Sanctus Osmundus Neustris, Episcopus Saruburiensis, scripsit eiusdem vitam; decessit anno 1099. Faritus Thas-

seus victuris chartis commendavit Aldhelmi vitam. Clarissime fertur anno 1110. Et Guilielmus Malmesburia Benedictinus scripsit vitam Aldhelmi Durotelli, seu Bladunii (Malmesburiam oppidum nunc vocant) Episcopi Sarisburiensis, quae incipit: Beatus Aldhelmus Saxonica. Hac apud Molanum. Trithemius libro 2. de viris illustr. Ord. S. Benedicti. cap. 33. Adelmus Abbas Maildubensis in Scoria, & postea Episcopus Occidentalium Saxonum sub Cantuariensi Archiepiscopo, vir deuotus & sanctus, atque in diuinis scripturis, secularibusque doctrinis valde eruditus, prosa & carmine valenter excellens: cum adhuc esset Abbas, iubente Synodo gentis suae, scripsit aduersus errorem Britonum, quod vel Pascha suo tempore non celebrarent, vel alia plura agerent, paci & consuetudini Ecclesiae contraria: quo volumine multos ad concordiam Ecclesiasticae vniouis reduxit. Scripsit etiam in signo voluminis de Virginitate Sanctorum metro lib. 2. & quasdam ad diuersos Epistolas &c. quae ibidem Trithemius, quaeque fusius repetit lib. de script. Eccles. vbi itidem Adelmum vocat, quem alii Adelmum, Aldhelmum, & Alihelmum. Aldhelmus ipse in fine libri profaici de laude Virginitatis (qui extat tom. 3. biblioth. PP. edit. 2.) promittit hoc carmen his verbis: Quemadmodum intacta virginitatis gloriam rhetoricis relatis fauorabiliter venerari nitentur, sic identidem, si hoc carneum anima ergastulum ante fati, ut dicitur, erudescens, casti abundantum non obierit, ac dura Parcarum quies ac ferreus lethi somnus palpebrarum conuolutus non tricauerit, heroicis Hexametrorum versibus eiusdem praeconium pudicitiae subtiliter comere, Christo cooperante, conabor, & velut tactis iam rhetoricis fundamentis, ac constructis prosa parietibus, cum regulis trochaicis, & dactylicis regularum imbricibus, firmissimum culmen caelesti confusus suffragio imponam. Hac Aldhelmus. Qui item carmine scripsit enigmata, quae Martinus Delrius societatis I. E. S. V. vir eruditissimus publicauit, vna cum monastico, quod per coniecturam etiam S. Alihelmo tribuit, de qua tamen coniectura, quid

sentiam, dixi tomo 1. Antiqua lectionis in appendice fol. 2. Dicitur
testatur in eodem m. s. codice Leodicensi exiire hoc carmen:

De laude virginum & octeno calculo vitorum,
(sic enim ait appellari in calce operis) atque dicatum esse Maximo
Abbatisse. prefatione illa, que incipit: Metricationes non pro-
mant carmina castos. Quod commodum monuit. Nam in
m. s. codice hec prefatio sine vlllo titulo, à reliquo carmine S. Al-
belmi separata fuit, quibusdam aliis interiectis. Est autem
prefationis acrostichis, & telostichis, sicut & primus & vltimus ver-
sus antistropheon: ita ut siue sursum siue deorsum & quocumque
retrogrado ordine decurras, semper hi duo versus redeat, primus ver-
sus & vltimus, qui & ipsi retrogradi sunt. Et ad hoc quadratum
retrogradum alludens, ait:

Et laudem capiat quadrato carmine virgo.

Prima enim litera, si decurrendo perlegantur, efficiunt primum
hunc versum:

Metrica tirones nunc promant carmina castos.
qui versus si antistropheon seu retrogradis literis legatur, dabit ver-
sum vltimum;

Sotfac animractnamorp enunse norita cirtem.

quem item versum suo ascendendo siue descendendo, sicut & pri-
mum; item & acrostichis & telostichis decurras, semper dabit ver-
sus antistropheon, mirabili sane euentu & ingenio: si quis tamen
his ingenium miratur. Ego miror laborem. De reciprocis huiusmodi
di versibus Sidonius lib. 9. Epist. 14. Interrogas per pugillatorem,
quos recurrentes asseram versus, ut color explicem, sed sub exemplo.
Si nimirum sint recurrentes, qui metro stance, neque literis loco mo-
tis, ut ab exordio ad terminum, sic à fine releguntur ad summam.
Sic est illud antiquum.

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Sole medere pede, ede, perede melos.

Hec Sidonius, & plura alia quibus varia antistropheonta descripta
186.

cur. Publius Optatianus Porphyrius (quē aliqui perperam pro il-
lo impio Philosopho Porphyrio acceperunt) in Panegyrico, quem
Constantino M. scripsit, vsque ad stuporem habet huiuscemodi an-
tistrophonta. Neque non mirari possum Rabani de S. Cruce labo-
res huius generis. Extant Fortunati tria eiusmodi acrostichidum
laboriosissima schemata de S. Cruce, qua doctissimus Brocverus
primū publicauit. Vide que de retrogradis notauit Mathæus Ra-
derus in optimis commentariis in Martialem, libro 2. epist. 86.
Vide de S. Athelmo Baronium rom. 8. annal. &
rom. 9. Item in notis ad Martyrol.
Rom. 25. Maii.

S 2

SAN-

S. ALTHELMI

PRÆFATIO

Ad Maximam Abbatissam.

METRICA TIRONES NVNC PROMANT CARMINA CASTOS
 E t laudem capiat QUADRATO CARMINE VIRO
 T rinus in arce Deus, qui pollens secla creauit
 R egnator mundi, regnans in sedibus alti
 I ndigno conferte mihi dignetur in æthr
 C um Sanctis requiem, quos laudo verbis isti
 A rbitr altichronus, qui seruat sceptrâ superâ
 T radidit his cœli per ludum scandere lime
 I nter Sanctorum cuneos, qui laude perenn
 R ite glorificat moderantem regna tonante
 O mnitenens Dominus, mundi formator & aucto
 N obis pauperibus confer suffragia cert
 E t ne concedas trudentos hostibus istin
 S ed magis exiguos defendens dextera tangâ
 N e prædo pellax cœlorum claudere lime
 V el Sanctos valeat nozarum fallere scen
 N e fur strophosus foueam detrudat in atra
 C onditor à summo quos Christus seruat Olymp
 P astor ouile tuens ne possit rabula rapt
 R egales vastans caulas bis dicere pup pu
 O mnia sed custos defendat ouilia iam nun
 M AXIMA præcipuum quæ gestas Numine nome
 A dder præsidium mater dignare precat
 N am tu perperuum promissisti lumine lume
 T itan quem clamant ut sacro spiramine vate
 C ius per mundum tuæ alto splendet ab ax
 A tqe polos pariter replevibramine fulme
 R ex Regum & Princeps populorum dictus ab æu
 M agnus de magno, de rerum regimine recto
 I llum nec terræ, nec possunt cingere cœl
 N ec mare nauigerum spumoso gurgite valla
 A ut Zonæ mundi, quæ stipant æthera cell
 C larorum vitam, qui castis moribus isti
 A uxiliante Deo vernabant flore perenn
 S anctis aggrediar studiis edicere paupe
 T anta tamen dignè si pauper præmia proda
 O mnia cum nullus verbis explanet apert
 S OSTAG ANIMRACT NAMORP CYNSENERITA CIRTE M

INCI.

INCIPIT LIBER ALTHEL-
mi de laude Virginum.

Mnipotens genitor mundum ditione gubernans,
Lucida stelligeri qui condis culmina caeli,
Nec non telluris formans fundamina verbo:
Pallida purpureo pingis qui flore virecta:
Sic quoq; fluctuagi refrenas caerulea ponti.

Mergere ne valeant terrarum littora lymphis,
Sed tumidos frangunt fluctus obstacula rupis:
Aruorum gelido qui cultus fonte rigabis,
Et segetum glumas nimboris imbribus auges:
Qui latebras mundi geminato sidere demis;
Nempe diem Titan, & noctem Cynthia comit.
Piscibus aequoreos qui caëpos pinguibus ornas,
Squamigeras formas in glauco gurgite turmas:
Limpida præpetibus sic complexaëra cateruis,
Garrulaque rostris resonantes cantica pipanti:
Atq; creatorem diuersa voce fatentur,
Da prius auxilium, clemens, vt carmina possim
Indita Sanctorum modulari gesta priorum:
Vt prius & profa laudabat litera castos;
Sic modo heroicam stipulentur carmina laudè:
Vt * fasti seriem meminisse priorem,
Et dudum prompsit voto spondente libellus.
Non rogo ruricolos versus, & commata Musas,
Non peto Castalidas metrorû cantica Nymphas
Quas dicunt Heliconæ iugum feruare supernû,
Nec precor, vt Phœbus linguâ sermone loquacè
Dedat, quem Delo peperit Latona creatrix
Versibus infandis nonum quem dicere dignor,
Vt quondam argutus fertur dixisse Poëta,
Pandite nunc Heliconæ Deæ, cantusq; mouete,
Sed potius nitar precibus pulsare Tonantem,

g 3

Qui

* m. f. in
marg. id
est, libri.

Qui nobis placidi confert oracula Verbi;
 Verbum de verbo peto, hoc Psalmista canebat,
 Corde Patris genitum, quod proles vnica constat,
 Quo pater omnipotēs per mundum cuncta creauit.
 Sic patris, & prolis dignetur Spiritus almus
 Auxilium fragili clementer dedere seruo.
 Est namq; in deitate manens substantia simplex,
 In deitate manet, & substantia triplex,
 Proprietas ergo credatur nomine trino,
 Maiestas vero dicatur nomine simplo.
 Namq; fides cogit personas credere ternas:
 Sed natura Dei, cœli præclara creatrix,
 Omnia regnando dispensat secula simplex.
 En promissa nouo scribantur carmina versu,
 Garrula virgineas deprimat pagina laudes,
 Cola; cum pedibus pergant, & commata ternis:
 Dactylus excepto decurrat sine metrorum,
 Spondæi quintam contemnat syllaba partem:
 Vltima sic trochei concludat litera versum,
 Extremus iugiter qui gaudet calce teneri.
 Sic ternis pedibus properent epigrammata metri.
 Nec tibi difficile prorsus quidquam arbitror esse,
 Qui crebris vicibus naturæ iura relaxas,
 Nam nobis rudibus veterum monumeta librorū
 Vocibus humanis tantem testantur asellam,
 Garrula quæ pridem bombos à fauce rudebat,
 Deuotatarius populum cum pergere vates
 Vellet, & in fontem verborum sternere telis.
 Plus igitur conferre mihi te posse fatebor;
 Quin me terrenam dignaris condere formam,
 Et brutum inspiras vitali flamine pectus,
 Qui corda ingenii ornas, & labra loquelis,
 Nec quidquā vt nullus sermonū pleetra resoluat,
 Et fidibus citharæ moduletur carmina Christo:
 Si verò quisquam chordarum respuit odas,
 Et potiora cupit, quam pulset peccine chordas:
 Quis Psalmista pius psallebat cantibus olim,
 Ac mentem magno gessit modulamine plectri,

Et cantu gracili refugit contentus adfces
 Maxima millenis aufcultans organa flabris,
 Mulceat auditum ventosis follibus iste,
 Quamlibet auratis fulgefcant cætera capfis,
 Quis poterit dignè rerum myfteria noffe,
 Aut abftrufa Dei gnaro cognofcere fenfu?
 Torridus altaris ni fumtus forcipe carbo,
 Calculus aut ardens emundet spurca labella,
 Quo Cherubin quondam purgavit labra Prophetæ,
 Ut merito deinceps cœlefti fame flagrans
 Egregius doctus Verbi cluffella refoluat,
 Et noxas populi fcripturæ torribus vrat,
 Quatenus ad Chriflum conuertat dogmate plures,
 Ruricolos mutans ad cœli regna phalanges.

Humani generis triplex diftantia fertur,
 Quæ modò per mundum triquadro cardine degit,
 Et fludet in terris mercari regna Tonantis.

Deniq; nonnullos fortitur vita iugalis,
 Qui rectè viuunt concessa lege tororum,
 Et præcepta Dei toto conamine mentis
 Conferuare fludent thalami fub iure manentes.

Posthæc caftorum gradus alter, & ordo fecundus
 Subfequitur nupti, qui iam connubia fpernunt,
 Ac iadulta fibi fcindunt retinacula luxus,
 Lurida linquentes spurcæ confortia carnis,
 Vt caftis proprium conferuèt moribus æuum:
 Dum connexa prius thalamorum vincula rumpunt.

Tertia virginis fulgefcit vita lucernis,
 Cuius præcellit præfatos infularitus,
 Mundani luxus calcans ludibria falfa
 Virginitas fummo virtutum vertice *paret,
 Dum foror Angelicæ conflet caftiffima vitæ:
 In qua non regnat fallax petulantia fœcli:
 Sed potius certat carnem frenare rebellem,
 Spiritus, vt tetras poffit compefcere noxas,
 Et facinus fclerum fuperans explodat *inorme,
 Quæ plerunq; folent ferratas vincere mentes:
 Quamlibet exiftant præduræ cotis adinfar.

al flores:

* anorme,
 foriè leg.
 ut ap. Hor
 in Sas,

His

al. sermo.

His igitur gradibus pandit regnator olympi,
 Aulae caelestis vultus, & limina vitae:
 Quos numero supra* ternos iam diximus ante.
 His quoque foecundas largitur semine fruges,
 Quas pia perpetui praedixit gloria regni,
 Gliscere sulcati per squalida iugera ruris,
 Sanctis centenos meritorum iure maniplos,
 Virginibus iugiter secunda forte spondit,
 Qui falsas mundi contemnunt pectore pompas,
 Foerida calcantes spurcae contagia carnis,
 At verò decies lenas de celsitate ruris
 Fruges depromptit eaeolium gaudia Christus,
 Quos proprie casti carpunt de rore maniplos,
 Qui modo dirumpunt connubia nexa thororū,
 Et demunt proprias deuota mente lecebras,
 Mundanae licita spernentes gaudia pompae.
 Sic demum decies metens ex aequore garbas,
 Ternas accipiet, qui vincla iugalia necit,
 Nec penitus calcat licitae commercia vitae:
 Sed magis in mundo sobole generare nepotum,
 Progeniemque libens exoptat gignere stirpis.
 Quapropter cuncti quos flammata cura pudoris,
 Et quorum integritatis amor praecordia pungit
 Spiritus, ac casta coniungunt foedera carnis,
 Dum diuina docet duplam sententia vitam.
 Corporeis nam anima praefertur gestibus alma,
 Idcirco iugiter mentis monarchia regnet,
 Ut non insultent animam phantasmata carnis,
 Nec vincat dominam stolido vernacula gestu;
 Aut vnquam regnet contemptu serua superbo.
 Nunc igitur raros decerpant carmina flores,
 E quis Virgineas valeant fabricare coronas,
 Quid, plures coelicolas iuuat in certamine nostro,
 Quam integritatis amor regnas in pectore puro
 Namque pudicitiae superos praecordia pascunt:
 Cui licet in terris, stirpis generamina surgant,
 Attamen in caelis virtutum culmina scandit,
 Virginitas castam seruans sine crimine carnem.

Certe.

Cætera virtutum vincit præconia laude:
 Spiritus altithroni templum sibi vindicat almus.
 Taliter immunis flagrat si corde voluntas:
 Sanctus Apostolicæ cecinit dum sermo loquelæ:
 Nescitis quod templa DEI sint illa vestra?
 Spiritus in vobis habitat iam iure Tonantis:
 Quæ temerare nefas est, & maculare piaculum:
 Virginitas fulget lucens, vt gemma coronæ,
 Quæ caput æterni præcingit stemmate regis:
 Hæc calcet pedibus spurcæ confortia vitæ:
 Funditus exstirpans petulantis gaudia carnis
 Auri materiem fului, obrizumq; metallum;
 Ex quibus ornatur præsentis fordidæ terræ,
 Glarea de gremio producit fordidæ terræ,
 Si casta integritas auri flauentis imago
 Gignitur è spurca terreni carne parentis,
 Vt rosa puniceo tincturas murice cunctos
 Coccineosque simul præcellit rubra colores.
 Pallida purpureas vt gignit glarea gemmas,
 Puluerulenta tegit quos spurci glebula ruris:
 Vt flos flauescens scandit de cortice corni
 Tempore vernali, dum promit germina tellus:
 Dactylus vt dulcis frondenti vertice palmæ
 Truditur ex sicco, præstabit stipite proles:
 Vnio de concha vt ponti sordente nitescens
 Nascitur, & proprio matrem præcellit honore,
 Squalidus vt sablo spreti sub cespite ruris,
 Braçea flauentis depromit fila metalli.
 Vt bino sena cludam paradigmata versu:
 Sic sacra Virginitas cælorum grata colonis
 Corpore de spurco sumit primordia vitæ.
 Vineæ frugiferis vt constat gloria campis,
 Pampinus immensos dum gignit palmite botros,
 Vinitor exspoliat frondentes falcibus antes:
 Sidera præclaro cedunt vt lumine solis,
 Lustrat dum terras obliquo tramite Titan,
 Cuncta supernorum conuincens astra polorum:
 Sic quoq; Virginitas quæ sanctos indita comit,

h

Omnia

Cete

Omnia sanctorum transcendens præmia supplicæ,
 Integritas quæ oq; virtutum regina vocatur,
 Lungitur angelicis dum casta sponte manipulis,
 Hæc, inquam, virtus cœlesti munere pollens,
 Aurea flammigeris præstat crepundia gemmis,
 Virginitas fulget veluti rubra purpura regum,
 Qua regnatores funguntur iure togati.
 Integritas animæ regnans in corpore casto
 Flos est virgineus, qui nescit damna senectæ.
 Nec cadit in terram ceu fronde ligustra fatiscunt,
 Cernite fecundis ut venient lilia fulcis,
 Et rosa sanguineo per dumos flore rubescat.
 Ex quibus ornatus qui vincit forte palæstris,
 Accipit in circo victor certamina, lerta.
 Haud secus integritas deivicta carne rebellis,
 Atq; nefandorum prostratis strage cateruis,
 Pulchras gestabat Christo regnante coronas.
 Quamvis integritas ornatur laude metrorum,
 Atq; pudicorum crebrescat vita per ævum,
 Non tamen æterno fraudantur munere Christi,
 Qui concessa colunt licitæ connubia vita,
 Non ergo argenti squaleret spreta libella,
 Vncia bis senis quam pensat lancibus æqua,
 Quamvis auratis præcellat fibula bullis:
 Amplius aut certe flauescant petala fulua.

*m. f. fale-
scunt.

*f. r. a. e.

Nec laterna tibi vilescat vitrea, virgo,
 Tergore vel *rasso, & lignis compacta salignis
 Seu membranarum tenui velamina facta,
 Quamlibet grata præcellat fortè lucerna.
 Aut furvas lichæus illustrans luce latebras,
 Pallida nec Lunæ spernâtur lumina noctu,
 Cœrula dum fuscant tenebris nox secula furuis
 Plus licet ex centro Titan sibramina fundat:
 Cum nimbi fugiunt, & feruet torridus æther,
 Nec putei laticem spernendum ducimus altum,
 Antlia quem sursum solet exantlare cisteruis,
 Quamvis præcipua præcellant flumina fontis.
 Frigida quem gelidis progignit glareæ lymphis,

Margo

Mergula nec penitus nigris contemnitur alis,
 Ingluuiem ventris squamosis piscibus implens,
 Garrulus aut etiam vilescit graculus ater,
 Qui segetum glumas, & lati cespitis occas
 Depopulare studet, carpens de messe maniplos,
 Quamquam versicolor flauescat penna pauonis,
 Et teretes rutilent plus rubro murice cycli,
 Cuius formosa species, & fulua venustas
 Omnia fabrorum porrò molimina vincit.
 Sic caro, mirandum fati, puluescere nefcit,
 Vt referunt nobis veterum documenta virorum,
 Quod signum, & species est virginittis amanda,
 Quæ calcare solet deuotâ mente nefandas
 Spurcittas mundi sprete putredine carnis.
 Punica * neu granis temuntur mala rotundis,
 Quæ circum simplo cortex velamine cingit.
 Quamquam palmeti præcedant dulcia pomi
 Nectaris, & mellis mulfos imitantia gustus,
 Sic inquam integritas fama veneretur in æuoni
 Vt tamen electos, qui nectunt fœdera nuptis,
 Et iustè viuunt castorum iure thororum,
 Carpere non cupiat serophoso pagina rictu:
 Præsertim antiquæ cum narrat litera legis,
 Illustrem Patres vitam duxisse priores,
 Qui ventura Dei prompserunt flamine sancto,
 Dona salutaris dum Christus secla beauit.

Helias vates, quem * tetra volumina regum
 Insignem memorant virtutum ternia fretum,
 Virgo sacer fuerat fama per secula notus.
 Plurima quæ propter terris miracula gessit,
 Atq; arcana Dei verbis oracula prompsit.
 Quæ series libri promulgat fame clarò.
 Nam geminos quondam cœlesti fulmine fretus,
 Iusserat arduos flammâs perferre focorum,
 Penticotarchos atq; viros, ad funera centum
 Truserat implentes pariter præcepta tyranni,
 Quiq; quater denis, & binis mensibus actis,
 Astriferum clausit quadrato cardine cœlum,

h 2

Aridus

Helias:
 * m. j. glos-
 sator, in
 scriptura-
 tur in mas-
 sine, qua-
 suor,

Aridas vt nullis roraret nubibus aether,
 Atq; negarentur latices morientibus herbis,
 Nec sitiens pratum caperet nutritina lymphæ,
 Tunc iterum nutu nimborum obstacula rupit,
 Vt fluere imbres vberim ex aethere furuo,
 *Glisceret & rursus fecundo germine tellus,
 Pabula densa ferens vulgò vernantibus aruis,
 Arbitr æternus quem iussit scandere bigis
 Aurea celorum penetrantem culmina vatem.
 Sospes qui nūquam sensit discrimina mortis,
 Cætera per mundum ceu gessit turba parentum,
 Atq; futurorum gestura est turba nepotum,
 Sed manet in templis paradisi hæcenus heros.

*m. f. gle.
 sceret.

Henoch,

Heliam colit, vt superis in sedibus Henoch,
 Quem rapuit quondam diuina potentia cæli,
 Lurida ne mundi pateretur damna nefandi,
 Idcirco simul ad belli certamina cruda
 Contra Antichristum gestant vexilla Tonantis.
 Omnia de nigris surgent cum corpora bustis
 Clausæ per campos & tumbæ sponte tabescunt,
 Dum *salpex crepat, & clangit vox clara tubarum,
 Aduentante Deo, qui cunctis præmia pensat,
 Seu pia perfectis, seu certè sæua profanis.

*f. salpex.

I. Heliseus,

Sic quoq; famosis decorauit secula signis
 Virgineo flagrans Heliseus flore Propheta.
 Aurea hunc bombis nascentem bucula vatem
 Signauit; quoniam destruxit sacra Deorum:
 Munere quem duplo ditabat Spiritus almus:
 Lautæ supernarum qui confert munia rerum,
 Singula per sanctas cum mulans charismata mentes,
 Excitat horrenda constrictum morte cadaver,
 Quamuis iam lethi sopitus sorte fuisset.
 Ast pueros stolidos, sanctum qui carpere vatem
 Et laniare student bombosa voce frementes,
 Tradidit visorum mandendos rictibus vltro,
 Caluitiem capitis scurrarum more loquentes.
 Sic Deus horrifera Sanctos vlciscitur ira,
 Et meritò plectit peccantes verberare sauo.

Hier.

Hieremias bino pollebat munere clarus,
 Quamlibet innumeris esset ditissimus heros
 Virtutum donis, quas Christi gratia confert.
 Hunc pia virginitas ornabat flore pudoris,
 Sed tamen, vt dixi, duo maxima munia constant.
 Integris totum seruantem legibus æuam,
 Atque superna Dei vatem præfagmina ditem,
 Cœlitus implebant, vt nosset clauis latebris,
 Et reserare poli posset penetralia sensu:
 Quem Deus ex vteri sacrauit matrice mundum
 Antè, præsentis quàm nosset lumina vitæ,
 Vt foret affatim promens oracula vatis:
 De quo cœlestis fatur sententia patris:
 Quod dudum, quàm nascatur de viscere matris,
 Sanctificaretur præstanti munere virgo.
 Mittitur interea mox vaticinare Propheta,
 Dæmonis vt regnum, nec non & sceptrum tyranni
 Diruat in mundo fretus virtute Tonantis,
 Et regnum cœli destructa fraude maligni,
 Ædificet, planterque, restaurans sceptrum polorum.
 Conspicit & geminas vernanti culmine virgas,
 Quæ signant speciem populorum fortè duorum:
 Nec non & totidem corbes ex ordine cernit:
 Sed tamen æquiparans interpretatio plebes
 *Protendit geminas per sacramenta vetustas.
 Scriptorum veterum liquidò monumenta testantur,
 Quod Daniel semper virgo florerecet almus,
 Qui nobis normam sacratæ virginitatis
 Imbuit, & speculum vitæ monstrauit alumnis,
 Certius idcirco promulgat tempora Christi
 Omnibus antiquis præfaga voce Prophetis,
 Annorum numeros, & planans ordine recto
 Nuntiat in mundo nostri cunabula regis,
 Tam quadringentis annorum cursibus, atque
 Bis nouem scribens ætatum lustra fuisse,
 Donec prodiret Christus regnator in orbem,
 Porrò disseruit verax sermone futura:
 Quatuor in mundo regnorum surgere sceptrum,

2.
Hieremias* f. Per-
tendit.3.
Daniel.

Vt

h 3

* m. l. pra.
sagare.

Ut prius in strato truculentus imaginis aetæ
 Diuersis viditiam * prælagire metallis.
 Deniq; frondoso regnator stipite robur
 Imperio fretus vidit de cespite crescens,
 Cuius tangebatur præcella cacumina nimbo,
 Et sub qua volucrum turmæ, & genus omne ferarum,
 Dulcia de ramis carpunt alimenta ciborum,
 Arbore sed procera signatum iure tyrannum
 Mox intellexit prælagio pectore vatis,
 Cuius cœlestis contriuit sceptrum potestas,
 Tempora torquerent, donec sceptrum superbum,
 Ut merito fugiens dumosis saltibus erret.
 Et dum despexit terrentis flagra tonantis,
 Squalidus hirsutus peteret myrteta luporum,
 Quadripedam socius factus sine mente tyrannus
 Hic quoq; destruxit Bæli delubra nefandi,
 Flamini scelerum mortis discrimina passus,
 Atq; sacerdotes populo sub fraude sacelli.
 Tempore sic alio vincens virtute draconem
 Horrendus atram iactabat faucibus ossam,
 Dum glutit piccam crudelis bestia massam,
 Illic rumpuntur multatæ viscera beluæ.
 Hunc Deus horrenda semper tutatur ab ira,
 Quamlibet expertus toleret tormenta malorum.
 Denique non trepidat fretus cœlestibus armis,
 Szuos * beluarum rictus, morsusq; leonum,
 Quamuis inclusus sæuis tortoribus esset,
 Egregius vates foueam retrulit in atram.
 Virginitas castam sic seruat semper amicam,
 Tetrica contemnens millenis damna periculis.
 Sic quoque tres virgineis redolentes floribus olim
 Tres pueri pariter seruarunt iura pudoris,
 Aurea spernentes stolidi simulacra tyranni.
 Qui turmas vulgi furdum, mutumq; metallum
 Imperio terrente iubet venerari omnes.
 Tum tuba rauisonis reboat clangoribus aetæ;
 Fistula cum citharis reclamans æthera pulsat,
 Sambuca lalpicibus respondet musica crebris.

* m. l. bet.
nam.4.
Tres pueri

Ut genibus flexis, & curno poplite plebes,
 Aurea per campos orarent idola regis.
 Sed tamen Hebræa spernens ludibria pubes
 Cernua non fleuit simulacris colla nefandis:
 Impius idcirco fornacis torre minatur
 Puberibus castis, ut cultum suggerat ardor,
 Dum furibunda pios nodarent vincla lacertos,
 Extemplò nexus combussit flamma feroces,
 Sed sacra sanctorum non quibat membra cremare.
 Omirum dictulpueros quod flamma camini
 Torribus innocuis diro sub carcere coxit.
 Verùm virginitas spreuit tormenta^{*} rogorum,
 Scintillante fide dum feruent corda virorum,
 Angelis ignicomis nam sanctus scandit ab astris,
 Torrida cum gelidis sedans incendia flabris.
 Carbonumq; globos exstinguens imbre superne.
 Sed prisceos tantum cur Patres pagina prodat,
 Limpida quos celebrant veterum monumenta librorum,
 Cum rudis antiquam præcellat gratia legem,
 Saluator clemens quia secula cuncta beavit?
 Virginibus vates tum primo exempla Ioannes
 Edidit affatim sacro spiramine plenus,
 Qui Dominum^{*} obtrusus sensit genitricis ab alio
 Pignus cælorum terris gestante MARIA.
 Hic erat in saltu siluestria pabula mellis,
 Atque locustarum mandens corpuscula frugi,
 Cætera nec terræ contempsit fercula pompa.
 Hunc Gabriel patri sanctus prædixerat antè,
 Dextris altaris promens oracula vati,
 Turibulum aurato cum ferret sorte^{*} sacello.
 Sed cum fortè foret felix præcurzor adultus,
 Atq; prophetali iam maturefecerit æuo,
 Prædicat aduentum Christi paranympus in orbe,
 Plures conuertens sacro sermone cateruas.
 Namq; salutiferum mundus Baptista Tonantem,
 Diluit æquoreis mergens in gurgite limphis.
 Accipit inde latex mox munera sacra salutis,
 Plurima quadratum quæ nunc sparguntur in orbem,

Dum

* glossator
 ad marg.
 paratum.

*
 u. lo Ba.
 pisa.

* f. abstrus
 f.

* m. f. sacel-
 los. fortè
 sacerdos.

Dum populi passim baptisimi dona capessunt,
 Sic fulsit felix virgo Baptista Ioannes,
 Nuntius & Domini dictus præcurfor in æuum,
 Quem genuit serò patris veneranda propago,
 Quam fœcundo caruisset corpore mater,
 Iam dudum & sterili matrix algeceret aluo,
 Nullus erat potior muliebri viscere natus,
 Ni medicus mundi, proles generata Tonantis,
 Idcirco mundus mundum sine labe piaci
 Abluit, & laticis Christum sub flumine tinxit.
 Humida fluctuagis sacrantem carula ponti,
 Fontibus & vitreis donantem munera patris
 Dum vetuli redeunt iterum ad cunabula vitæ
 Tunc linquente Deo torrentum marmora glauca,
 Ac ripas lustrante piis cum passibus aminis
 Alta superiorum patuerunt claustra polorum.
 Æthera cæssa tonant dum fatur Rector Olympi,
 Compellans sobolem verbo corrente per æthram:
 Hic est ecce meus dilectus filius, inquit:
 Qui mihi complacuit totum regnare per orbem.
 Cœlitus ad Christum descendit spiritus almus
 Præpetis adueniens iam per simulacra colambæ.
 Hæc aus idcirco confertur flamine sacro.
 Sola caret quoniam crudelis felle veneni,
 Cætera quarum ingens stomachatur turba volucris,
 Miria sed gestat candescens illa præpes.
 Plurima pro Christo patiens tormenta prophetes
 Carceris illuuiem, & furnas sine luce latebras
 Pertulit atroces damnans connubia regis,
 Qui confanguinei dirupit fœdera fratris,
 Germani thalamum incessans sine iure thorum.
 Acriter idcirco compeleat voce tyrannum:
 Non metuens furibunda necis tormenta nefandæ:
 Protinus effuso rubuerunt sanguine lances,
 Dum caput* abscissum populi ad conuiuia vectant,
 Quod regina ferox per natam fraude poposcit:
 Scenica virgineo monstrantem ludicra saltu.
 Sic igitur Christum signauit sanguinis ostro,

* sic m. s.
 scribit.

de laude virginum.

Horrendum ... medicamentum vulnere vulnus,
Dum crucis in patulo suspensum stipite pœnas
Cogeret in fontem violentia ferre reorum:
Sed tamen optatam senserunt secula salutem.
Dum Deus ad Hercibi vagas descenderet umbras,
Ferreæ vectiferæ fracturus limina valvæ
Acrea portarum quassavit claustra tetrarum
Vt Psalmista prius præfaga voce canebat.
Passurum mundi promens in calce tonantem.

Promete nunc nitor sacrum sermone Iohannem,
Qui fuit accubitor Christo gratissimus almo,
Pectore de sacro sorbebat flumina doctor:
In tribus æternis sitiens ingurgitat aluum:
Florida qui castè seruauit tempora vitæ,
Horrescens penitus falsæ commercia carnis,
Plurimis idcirco deuulgans semina famæ
Virtutum rumor latum crebre scit in orbem.
Non igitur speciem per singula sermo retexit,
Sed genus explanat salebroso pagina versu.

Suscitat interea sopita cadauera letho,
Quæ gelidæ strictim nodabant vincula mortis,
* Dedit obtutum cæcorum lumina tangens,
Claudos firmatis mox iussit pergere plantis:
Harmoniam surdi sumpserunt aure sonoram:
Nec non & muti soluebant labra loquelis:
Sanatis manibus concessit viuere mæcos:
Atra venenorum non sensit damna nigrorum:
Quamuis lethiferos torberet faucibus haustus.

Sic legimus prisco vulgatum tempore Saulum,
Imperii procerum qui Christi dogmata * tempfit,
Alma beatorum contorquens membra virorum,
Dum prisca voluit legis regnare latebras,
Et Christo patrios veterum præponere ritus.
Vertitur interea mutato nomine sanctus
Paulus Apostolicæ meruit præconia famæ,
Insula virgineo * quem floret sacra pudore,
Quamuis iam dudum damnaret carcere tetro
Membra cateruarum seruantium scœdera Christi,

96

6.
S. Iohannes
Euang.

* m. f. dedit

7.
S. Paulus
* m. f. dedit
si mem-
dedit

* f. cni

Sed

Sed Deus excelsus qui mutat corda reorum,
 Traxit ouem egregiam sæua de fauce luporum,
 Qui plerunque tetros furua nigredine coruos
 Vestit in albentes glauco sine felle columbas,
 Dum sceleratorum clementer crimina laxat,
 Candida virtutum concedens dona sacramum,
 Quem pater ingeminans clamat alta bis clamat ab arce
 Tunc ruit in faciem prostrato poplite PAVLVS,
 Stipatus tenebris, & clari luminis expers,
 Quamuis cæcatus sentiret damna pupilla:
 Ast tamen è cælo vidit fulgescere solem,
 Pectora qui semper lustrauit luce serena.
 Hic erat egregius doctor, mundiq; magister,
 Barbara conuertens doctrinis agmina sacris.

8.

S. Lucas,

Quadrupedis vituli Lucas formatus ad instar,
 Lucida diuino scripsit qui dogmata libro,
 Septuaginta patrum scribens & nomina septem,
 E quibus omnipotens regnorum gloria Christus
 Gignitur, & nostræ sumpsit cunabula carnis.
 Quem sacra virginis ornabant ferta coronis,
 Quatuor & decies cum septem degeret annos,
 Progeniem Domini narrans ab origine prima.
 Dum chaos abstrusum, & torpens consilio rerum
 Tetra terrificis texisset secla latebris,
 Thesaurosq; polireferaret clauæ paternos:
 Donec quadrati præpollens conditor orbis,
 Florida sub nimbis formasset secla supernis.
 Hic medicus dudum sanabat vulnera carnis,
 Putrida fibrarum procurans vlcera fotu.
 Vberius deinceps animarum crimina fontem,
 Et scelerum facinus, quæ mentis vulnera patrant,
 Discipulus Pauli scripturæ dogmate dempsit.
 Denique post mortem sacratis ossibus ornat
 Sedem Augustorum, qua nunc monarchia mundi
 Post Romæ imperium sub cæli culmine regnat.

9.

S. Clemens

Roma sacerdotem Clementem tempore prisco
 Edidit, & merito cui dat clementis nomen;
 Quem Deus æthrali ditauit gratia gratis,

Dum

Dum se virgineo seruaret munere mundum
 Hoc genuit pignus cœlestis femine verbi:
 Et baptizandi tribuit cunabula sacra,
 Petrus Apostolicæ qui culmen præsidet ædis:
 Nam sacrum iugiter doctorem dogma docentem.
 Atq; superna Dei crebro præcepta ferentem
 Discipulus fidei deuotus passibus æquat.
 Contigit idcirco longæuos fortè parentes,
 Et proprios pariter germanos visere fratres.
 Quos Petrus Christi clarus piscator in orbe
 Retibus angelicis raptos ex æquore mundi
 Secum felices ad cœli sidera vexit.

Tempore quo clarus fulsit regnator in orbe
 Cui Constantinus censebant secula nomen:
 Syluester Romana degebat Præsul in vrbe
 Sanctus, Apostolicæ qui rexit culmina sedis.
 Plurima hic fecit virtutum signa sacerdos,
 Quæ modò per mundum chartis inserta leguntur.
 Denique squamigerum vinxit virtute draconem
 Fortia ferratis constringens vincla catenis:
 Qui prius è crypta funesto flamine spirans,
 Romani regni vexabat iure cateruas;
 Dum contempserunt Christo famularier vni,
 Natricis horrendi cultum præstare putantes:
 Sed cum strinxisset beluam collaribus artibus,
 Morbida pestiferi compescens flabra draconis,
 Ciuibus exoritur mox exultatio lætis:
 Bestia * delituit quæ pridem sæuire solebat,
 Idcirco statim baptismi gratia fulgens
 Cœlitus illuxit Romanis arcibus vt sol.

Hic Constantini curauit lurida membra,
 Horrida leprosis explodens vlcera squamis:
 Dum regnatorem Christi sub gurgite tinxit.
 Quapropter Roma fregit delubra facelli
 Prisca nefandorum contemnens fana Deorum,
 Et potiora rudis sectatur culmina templi,
 Qua Saluatoris signata cruore coruscant,
 Perpetuosq; Dei produnt per secla triumphos.

10.
S. Syluester

* m. f. di-
linit,

Sic

* m. f. de.
dascalus.* m. f. m.
lojus.* m. f. n.
cromansi* m. f. n.
petrus.

Sic mundum propriis ornabat moribus amplam,
 Dum regem Romæ correxerat dogmate Christi.
 Porro confictum gessit * dascalus idem
 Contra bis senos certantes arte Magistros,
 Qui pignus mundi fallaci voce negabant,
 Dum mediatoris spernebant vota vocantis,
 Lucida perpetuæ qui pandit lumina vitæ.
 Quapropter cunctos fretus cœlestibus armis
 Vicerat extemplo voti certamine compos:
 Ac velut aduersus frendentes ore * molossos
 Frustra qui superas implent latratibus auras,
 Ferrea scripturæ direxit spicula milis:
 Dum consternata mox omnes terga dederunt,
 Excepto Zambri, qui tunc * necromantica fretus,
 Ignarum populum serphosa fraude fecellit,
 Dum magus in taurum pellax sine voce susurrat,
 Corruit in terram quadrupes spiracula linquens,
 Vastus tum vulgi clamor ferit æthera nimbi.
 Sed tamen intrepidus Dominum Syluester adorat,
 Ut plebs quam Christus preciosi sanguinis ostro
 Reddidit immuncem sublatâ fraude maligni,
 Tetro haud fallatur falsi phantasmate Zambri,
 Mox igitur tauri prostratum morte cadaver
 Sulcitat exsertis absoluens vincula nodis,
 Et mitem armento fecit succedere taurum.
 Tunc populi passim clamabant voce Tonantem,
 Laudantes Dominum cœperunt dicere grates.
 Hic fuit, ut fertur, comes integritatis adeptus,
 Donec * supremam clauderet tempore vitam.
 Rex Constantinus quondam præfagia certa,
 Atque futurarum rimatur somnia rerum
 Culcita dum plumis Augusti sterneret artus,
 Cernens matronæ rugosæ fortè figuram:
 Vidit in extasi deformem fronte vetusta,
 Cernua quæ graditur tremulis agitata lacertis,
 Insuper hanc mortis iam fors mulcaret acerba,
 Imperat illustris regi sermone sacerdos
 Siluester Constantinum decrepita membris

Sufciet, vt vetula rursus cum sospite vita,
 Tunc Regis precibus surrexit bella puella,
 Quam prius effigies turpabat torua senectæ.
 Et licet antè situ torperet morte cadauer,
 Fit tamen extemplo formosa puerpera vultus.
 Quam rex contemplantur ouans cum stesmate comie.
 Tempora præcingens* aura flauente coronat,
 Et peplo chlamydis, nec non cycladibus ornata.
 Vt regina* gerit rubicunda erepundia collo.
 Talis erat species formosæ Virginis alma.
 Tunc Helena docens regem sermone futura,
 Sic ait Augusto, depromens omina somni.
 Hæc tua semper erit, lethi calceq; carebit,
 Vltima in diris cum flagrent secula flammis.
 Cumq; tyro foret Augustus perterritus alto,
 Pallidus euigilat somni formidine captus.
 Conglobat in cœtum disertos arte sophistas,
 Gymnica qui iactant ventoso dogmata fatu:
 Quos rogat vt rerum sibi fata latentia soluant,
 Quæ dudum in stratis signant arcana futura:
 Sed cum fortè nihil stolido sermone referrent,
 Plurima sed falsis sinxissent friuola verbis:
 Tunc rex frugales ieiunans castigat artus,
 Atq; dies septem declinat secula pompæ,
 A Christo Domino poscens oracula pandi.
 Nox ruit, & tetro mundum velamine vallat,
 Nec non & furuis terrarum complectitur alis.
 Tum sopor in strato regales occupat artus.
 Cui siluester, ait, pandens mysteria rerum.
 Femina, quam torua creuisti luce vetustam,
 Quæ tibi horrebat multum squalente senectæ,
 Vrbs est quam vulgò Byzanti nomine dicunt:
 Constantinopolis post hæc vocitetur in æuum.
 Nomine nempe tuo gestat per secla triumphos:
 In qua murorum præcelsa cacumina quondam,
 Nunc prostrata solo veterascunt arce ruenti
 Mœnia marcescunt, & propugnacula nutant,
 Quæ quassat caries, & frangit scissa vetustas.

f. amra

ms. g. ff. ala

Rand. v. i. s. s. i.
 onem re-
 fert Gu-
 therus Pa-
 risiensis in
 hist. Con-
 stantinop.
 c. 16. supra
 Sed fol. 378.

Sed te conseruate mea præcepta iubebo.
 Cornipedis spina vectus per squalida rara,
 Cuspide vexilli serobem fulcare memento,
 Labara sic equitans per terram trudiſſo dextra,
 Quatuor infundens directo transiſſo fulcos,
 Per quos erectis caſtorum turribus altis,
 Mœnia murorum restaures imbrice rubra:
 In qua regnabit proles, proleſq; nepotum,
 Sicut regnabat Patrum numerosa propago,
 Quorum progenies, & aui glomerantur auorum.

11.
 S. Ambro-
 ſius.

Iam fuit Hesperia famoſus laude ſacerdos
 Ambroſius Chriſti complens præcepta benigni,
 Spiritus, & caſtæ ſeruauiſſe federa carnis,
 Qui nomen gerit Ambroſiæ de neſtare ductum:
 Hic tener in cunis quondam dum paruulus eſſet:
 Magna futurarum geſſit ſpectacula rerum.
 Namq; examen apum numeroſis fortè cateruis
 Contextit faciem pueri, mirabile fatu:
 Quæ licet horrenda ſtiparent labra cohorte,
 Non tamen infantis ſenſit discrimina corpus.
 Sic crebris vicibus replebant ora iacentis,
 Atq; cateruatim rurfum remeare ſtudebant.
 Poſthæc ætherias repetentes agmine nimboſ
 Viſibus humanis certant abſcedere porro.
 Hæc pater Ambroſius ſtupuit miracula cernens,
 A quo ſortitur nomen ſic inclyta proles:
 Hoc nempe examen quo Sancti labra redundant,
 Dulcia muſſorum portendit verba fauorum,
 E quibus affatim dulceſcunt pectora plebis.
 Lucida digeſſit venerandus opuſcula doctor,
 Cum ratione pia pandens ab origine prima,
 Qualiter hunc mundum ſumma prudentia patris
 Tempore præſentem tunc per bis terna dierum
 Fecerit æterno diſponens ſecula nutu.
 Hæc inquam docuit ſermone crebro ſacerdos,
 Plures perducens ad cœli regna phalanges.
 Garrula Martini nunc prodat litera laudem,
 Quam celebrat totus quadrato cardine mundus.

12.
 S. Marti-
 ni.

Hunc pater omnipotens nondum baptisate lotū
 Nec balsamorum sacris chrismatibus vnctum,
 Tempore nocturno cœlesti laude beavit,
 Dum stipem *mancis, & peplum ferret egenis,
 Christo deuotus cum iam *catechumenus esset.
 Quis vero studeat diferto fame fretus,
 Omnia virtutum chartis describere signa,
 Quanta Deus dederit deuoto dona clienti?
 Sæpe salutifero correxit dogmate pagos,
 Vt ritus vellent magis exstirpare nefandos,
 Atq; creatorem regnantem credere Christum.
 Nam paganorum destruxit fana profana,
 Iure tyrannorum sternens delubra reorum:
 Et mox antiqui contracta fraude facelli
 Fabricat altithroni venerandus templa sacerdos.
 Sic quoq; famosam frondentis stipite pirum,
 *Qua procures stolidi tunc turificare solebant.
 Heu scelus, in veribus torrentes exta bidentum,
 Diruit, vt populum non fallat cultibus error.
 Surgere ter fecit defuncta cadauera letho.
 Tetrica terrentis disrumpens tartara mortis:
 Nec non ægrotis impendens munia vitæ.
 Lurida debiliū fomentat membra virorum.
 Quamlibet expertus non esset vulnera ferri
 Vnquam, nec rubro roraret sanguine martyr,
 Aut etiam diris arsisset torribus ignis:
 Attamen illustrem meruit confessio palmam:
 Dum mens parata fuit mortis discrimina ferre.
 Hic præsul iugiter permansit virgo perennis,
 Donec ætheriam miles migraret in aulam,
 Angelicis vectus cœli ad conuexa cateruis,
 Temporibus prisceis venerandos Græcia Patres
 Edidit, ex quorum numero celeberrimus extat
 Gregorius felix, fama super æthera notus:
 Quem Deus edocuit mundum seruare pudore
 Corporis. & castæ coniungens fœdera mentis.
 Tempore nam quodam geminas per somnia cernēs
 Virgineo vidit fulgentes flore puellas,

ms. mansis
 ms. cata-
 cuminus

qui f. legi

13.
 S. Gregori-
 us, Naxi-
 anzenus.

Quas

Quas ille aspiciens toruis obtutibus horret,
 Femineas quoniam non gestit cernere vultus.
 Tum Sanctum placidis compellant vocibus amba
 Ne, grauter iuuenis deuotas sperne puellas,
 Neuq; indignatus vultum contemne fororum,
 Dum tibi perpetuo fratris copulamur amore,
 Nam nobis mundum tribuisti in corde sacellum;
 Quo iocundantes semper lætabimur amba.
 Frater amicitia nunquam fraudabere nostra,
 Altera virginitas fœcundo flore vocatur
 Altera gestabit sollers sapientia nomen.
 Et sumus angelicis mixta de sedibus isthuc,
 Vt tecum maneant nostræ confortia vitæ.

Basilus quondam doctorum maximus auctor

14.
 S. *Basilio;*
 Condidit egregiam diuino dogmate legem:
 A qua processit librata norma vitæ,

m. libelli,
 Vergere quæ nullum laxat sub pondere læuo,
 Trutinat electos, sed iusta lance libella,
 Vocibus alternis reddens oracula sanctis,
 Qualiter ornatur verax concordia fratrum.

m. creaturarum,
 Et iustè iugiter fulgeant fœdera mentis,
 Nec non diserto digessit fame librum,
 Prima * creaturarum pandentem femina rerum,

m. diuini
 Atq; potentatu quadratum conderet orbem,
 Materiam mundi discernens ordine recto,
 Aurea * deuexi dum format sidera cæli.

Hinc nobis oritur mundi nascentis origo,
 Cuderet vt summus rerum molimina princeps,
 Hic te virgineum prodit seruasse pudorem,
 Taliter affirmans perfecto fame præful.
 Feminea præceptis cognoui corpora nunquam,
 Nec tetigi penitus muliebres turpiter artus.
 Non tamen immunis vocitabor nomine virgo.

17.
 S. *Antoni-*
 Edidit insignes tellus Memphitica patres,
 Lucida perpetuæ mercantes munera vitæ,
 Equorum numero pollebat forte beata
 Nomine famoso felix Antonius auctor,
 Summa supernorum conquirens regna polorum.

Hic primus docuit cultores ordine sanctos
 Squalida per saltus peterent vt *rura locorum
 In quis contemplatiuos decerpere fructus
 Possent, & iugiter Domino famularier alto.
 Hic inquam monuit ccelorum regna merentes,
 Spernere delicias, & mundi linquere gazas:
 Ardua sectari, nec non *deu exa cauere,
 Dum calles gemini dispari tramite tendunt:
 Vnus in aetherios per celi culmina campos;
 Alter sic Herebum lustrat sine fine profundum.
 Cuius clarificam qui malunt noscere vitam,
 Qualibus in mundo signis effulserit almus:
 Quoq; modo spurcas curarit corpore clades,
 Dira salutifero restaurans vlcera foru,
 Qualiter vt medicus populorum pestibus obstans
 Morbida sanatis renouaret viscera fibris,
 Non pigeat prorsus seriem spectasse libelli,
 In quo scribuntur virtutes illius amplæ.

Haud secus & PAVLVS signis super athera notus,
 Omnibus & regnis, *quæ lustrant lumina Phœbi
 Per deserta fuit quo non præstantior alter:
 Tendit ad æterna felix habitacula miles.
 Hunc gener infidus strophoso fallere gestu
 Maluit in fontem, disrum pens fœdera pacis:
 Idcirco fugiens querit sub rupe latebras,
 Donec tortoris sæui tormenta *fatiscunt,
 Et rursus placido lætetur tempore mundus:
 Quem nutrit in crypta palmeti dactylus arcta,
 Et fruitur foliis pro aprico tegmine pepli.
 Nam sitis ardorem demebat gurgite fontis,
 Quem mox, vt genuit, telluris glareæ glaucum
 Rursus in obliquum latices *effuderat, antrum,
 Aliger *tum præpes gracilli nutrimine farris
 Pauerat in specu palmæ sub frondibus altis;
 Cui famulabantur sprete feritate leones,
 Atq; lupi *rapidos iussit mitemcere rictus.
 Vixerat in terris cœlesti munere fretus,
 Vndecies denos, & tres feliciter annos.

*m. j. rarâ.

*m. f. dinc.
xa.16.
S. Paulus
Eremita 1.
*m. j. quat.*m. f. fase.
icuns.*m. f. effu.
derat.
*j. hunc.

*f. rabidos

k

Tum

17.
S. Hilari-
on.

In m. s. per
desidera-
batur.

m. s. titula-
tu, mendo-
se.

m. s. inor-
mē.

m. s. face-
scat.

18.
S. Ioannes
Eremita,
Ægyptius.

Tum demum athercis stipatus inire catervis,
Iuit ad æterni castus consortia regni,
Percepturus in excelso noua gaudia victor.
Nec non eximia virtutum gratia fretus
Plurima patrauit deserto signa stupenda
Hilarion felix famoso nomine dictus,
Quem præfens crebro mundus rumore celebrat.
Dum cupidus gestit normam æquiparare magistri,
Et simile suam * per perpendiculara patris,
Hic stricta corpus frenabat lege petulcum,
Torrida lasciuæ demens incendia carnis,
Quiq; * titillantis spernit primordia luxus,
Prima iuuentutis calcans ludicra seueris,
Claruit Ægypto, quod strictim carmine pando.
Nam gipsum miseros quod dudum faucibus atris
Sorbuit indigenas flammis combustit * enorme,
Dum rogi ingenti lignorum fomite flagrans
Reptantem in prunas consumpsit torre chelydram,
Deniq; cum pelagi montanis fluctibus olim
Æquora per vitreos bullirent turbida campos,
Priscaq; turgescens non nosset littora pontus,
Cœrula fluctuagis sed regnant molibus alta,
Dum proprias spernunt spumosis fluctibus oras.
Tunc omnes pariter glomerantes agmine denso,
Contra flustra senem sistebant turgida sanctum,
Et fidum tremuli patronum ritè rogabant,
Auxilium miseris vt ferret ciuibus vltro.
Ille crucis pingens pariter signacula sulcat,
Horridus in cumulum falsarum fluxus aquarum,
Concreuit porrò surgens ad sydera cœli,
Mox furibunda maris compressit cœrula frœui.
Sic miles Christi frenabat marmora ponti,
Vt meritò sancti non vnquam fama * fatiscat.
Sic quoq; in Ægypto fertur vixisse Ioannes,
Accola deserti vitam sine crimine duccens.
Qui strictis proprium nodabat nexibus æuum,
Carne à lasciuia vincens ergastula mentis,
Conseruans geminum iusto moderamine pondus,

Dum diuina docet duplam sententia vitam,
 Quam rector debet iusta discernere lance,
 Atq; gubernandum carnis cognoscere motum.
 Hunc famosa rudem replebat gratia vatem,
 Vt posset clausas rerum referare latebras,
 Clancula virginea pandens mysteria clauae.
 Tempore nam quodam per somnum femina sensit,
 Munere virtutum quam pleno praeditus esset,
 Scilicet optatam dum sumpsit carne medelam,
 Quamlibet ante gemens gestaret corde querelam.
 Imperium mundo florens cum Roma teneret,
 Atq; gubernaret regnorum sceptrum per orbem,
 Temporibus faustus Benedictus claruit isdem,
 Quem Deus Ausonia clemens indulserat auctor,
 Vt populum Domini vadentem tramite recto
 Ferret ad aeterni ductor vestigia regni:
 Quem prius abstrusus saeuus an fractibus error
 Traxit ad inferni torrentis tartara nigra.
 Sape tyrannorum contriuit templa priorum,
 Qui Dominum lucis tenebroso corde negabant.
 Mox ibi defigens victricia signa salutis,
 Sic miles Christi deuicto hoste triumphat,
 Basilicam Domino restaurans aede renata.
 Quis modus, aut numerus, vel certe calculus index
 Explanare valet virtutes illius amplas,
 Quae modulum, & numerum excedunt, p. mole gestorum.
 Namq; cadaueribus reddebat lumina functis,
 Quae gelida mortis per vim fortuna necarat.
 Auditu surdos, & claudos gressibus ornat.
 Aegrotos vegetat membrorum viribus augens.
 Daemonis arma fugans, nec non & spicula frangens,
 Hostibus explosis restaurat saucia corda.
 Nam capisterium rimarum fragmine ruptum
 Innouat, vt nutrix lacrymarum flumina fudit.
 Pestiferum calicem, qui mortis pocula cinxit,
 Porrecta rupit dextra per signa salutis.
 Sic etiam chalybem prolapsam gurgite, Gothi
 Ad proprios iterum iussit remeare lacertos.

19.

m. f. proha.
p. um.

k 1

Primo

Dum

*certamina
me.

Primo qui statuit noua *certamina vita,
Qualiter optatam teneant cenobia normam,
Quoq; modo properet directo tramite sanctus,
Ad supera scandens ccelorum culmina cultor;
Cuius præclaram pandens ab origine vitam
Gregorius præful chartis descripserat olim,
Donc æthralem felix migraret in arcem.
Huius alumnorum numero glomeramur ouantes,
Quos gerit in gremio foecunda Britannia ciues,
A quo iam nobis baptismi gratia fluxit,
Atq; magistrorum veneranda ceterua cucurrit.

30.

S. Geruasi-
us & Pro-
thasius.
*lacuna est
in m. s. fol.
geminare
leg.

Quid memorem geminos *... foedere fratres,
Reddentes animas altris, & corpora terris.
Purpureo passum venerantes sanguine Christum,
Martyres effecti rubuerunt carne cruenta:
Quiq; vicem reddunt Dño, vt Palmifla canebat:
Ecce salutarem calicem per pocula mortis
Accipiunt pariter pergenti tramite Christi:
Quos simul inuenit sanctus monstrante beato
Ambrosius Paulo pulsantes carne sepulta
Saxea quadratis quos condit tumbula fossis,
Hoc pia virginitas comebat flore superno
Angelicis semper quæ constat cara cateruis:
Vnus Geruasius, nec non Prothasius alter,
Imperio veterum sortita vocabula gestant.

21.

S. Narcis-
sus.

Præful erat quondam Narcissus fortè vocatus
Virtutum meritis redolens, vt nomine florens,
Quem simul ornabat pollescens munere duplo
Pontificatus apex cum Virginitatis honore,
Claruit idcirco celebri rumore per orbem,
Dum vitæ meritis fuleitur dogma loquelæ.
Nam frontis laticem oleo pinguescere fecit,
Et liquida *crassis mutauit flumina guttis:
Deniq; cum tempus festis paschalibus aptum
Annua Christicolis renouaret vota per orbem,
Quæ solet vberius Christi celebrare triumphos,
Cætera quàm celebrent anni solennia festa,
Tunc oleum in vacua defecit lampade vitæ,

Ecl. 10.

*m. s. graf-
fis. f. grossia

Et lychnus fumans furuis obtorpuit umbris,
 Pendula cum nulla flammaret luce lucerna.
 Mox fortuna iubet Narcissus flumina lymphæ
 Fidens in Dominum, sacros haurire ministros.
 Et complere cauum cum glauco gurgite vitrum.
 Funditur interea per cunctas vnda lucernas,
 Sic exorcizans lychnos benedixit aquosos.
 Iamq; latex lucens flammam pascere edaces,
 Papyrus in medio radiabat lumine centro.
 Clarius, & multo quam fomes pinguis oliui.
 Aut certo in vitro splendens aruina.
 Mox vulgi cuneus cernens miracula rerum,
 In commune Deo grates, laudesq; frequentat.
 Non tulit hanc faustam grassator crescere famam.
 Qui genus humanum strophosis eludere certat.
 Concilium glomerant cum trino teste nefandum,
 Qui scelus horrendum concinnat crimine falso,
 Præfulis vt famam serpentis dente lacessant,
 Atque venenata sanctum cum fraude sugillant.
 E quorum numero procedens primitus vnus,
 Quamuis iuraret, pellaci fraude fetellit.
 Ignibus sic atris, & flammis fomite farfis.
 Conflagrem penitus, si fatu friuola fingam.
 Alter sublequitur, strophosam ferre querelam.
 Taliter ad turmas infit cum voce procaci.
 Sic mea non pereant regali corpora morbo,
 Quod veros promit iurans sententia factis.
 Tertius ast tellis profert è pectore quæctus,
 Et iuramenti nodosis vincla catenis
 Nititur imprudens verbis constringere falsis.
 Sic mea non tenebris nigrescant lumina furuis,
 Glaucoma nec penitus lippos suffundat ocellos,
 Adfertor verax si fingam famina falsa.
 Propterea exilium voluit perferre sacerdos,
 Inuidia maculam fugiens declinat iniquam.
 Sic pater in saltu fertur vixisse remotus,
 Contemplatiuos carpens sub monte maniplos,
 Dum solus soli Christo famularier optat,

* scrofo.
* ne scone

* strophk
forte p li.
viti a no
sqo pte.
* elidere.
m. l.
* m. gla.
merant.

* f. hic.
* m. l. con.
fragem.

* m. f. con-
fraglat.

Lubrica fallentis conculcans gaudia feci.
 Mox igitur punit præfatos vitio testes:
 Qui sacramentis concinnant friuola falsis,
 Et temerare student in fontem crimine vatem.
 En, lare torrenti testis * conflagrat iniquus,
 Primus qui labris contorsit tela nefandis,
 Præfulis ut vitam fuscarent verba maligna,
 Culmina celsa crepant ignitis vsta fauillis,
 Atq; propinquorum turmas combusserat ardor.
 Sic quoq; crudescens multabat pena secundum,
 Morbo regali plectendo lurida membra,
 Donec putrescens prodiret pectore flatus,
 Tertius orbatus geminis sub fronte fenestris,
 Limpida dum tenebris clauduntur lumina terris,
 Hic ergo aspexit tremulus tormenta priorum,
 Qualiter altithronus pellaces plecteret * astus,
 Horrendi sceleris scenam patefecit opacam.
 Machina detegitur cœcis frustrata * stellis:
 Et reus, in tantum lacrimarum fluminis fudit,
 Irrigat & falsis oculorum fontibus ora,
 Donec ocellorum caruisset luce pupilla.
 Sic vindicta reos plectebat trina Tonantis,
 Vtq; fugam vitæ cum mors bacchatur acerba,
 Arbitræ æternus dum sonitum crimina punit,
 Alma sacerdotis pandit præconia casti.
 Nec minus interea stupuit Memphitica tellus
 Rumores Patrum sub cœli culmine claros:
 E quis ortus erat felix Athanasius olim,
 Cuius Alexander sanctissimus exstitit altor.
 A quo victus erat torum qui schisma docebat
 Arrius infaustus ventris dum viscera foeda
 Turpiter egressit raptis extalibus ani,
 Quæ caua per cryptas complebant antra latrina.
 Sanctus Alexander missæ solemnibus actis,
 Cum celebrarentur sacra libamina mensæ,
 Aspicit infantum ponti per littora turmas,
 Mystica dona Dei ludo simulare stupendo.
 Vidit nempe procul quod sic Athanasius illo

* m. f. n. f. u.

* f. legend.
suis in,

22.

S. Alexā.
der, & D.
Athana-
sius Episco-
pi.

Tingeret infantes baptismi gurgite merfos,
 Ceu foret antistes sacro more dicatus.
 Talia signa sacrum portendunt esse futurum,
 Prospera quod rerum liquido fortuna declarat.
 Hoc gestum ludis apicum sed seria firmant,
 Almus Alexander cum vitam funere clausit.
 Post hæc successit florens Athanasius æuo:
 Qui gregis excubias vt pastor ouile tuetur:
 Contra beluarum fraudes, rictusq; luporum,
 Qui lustrare solent mandras, & septa bidentum.
 Hic ergo præful stolidorum dogmata demens,
 Sæuos schismaticos, & mille pericula perfert.
 Quem iudem schismatici spissa fallente caterua,
 Infamare student, fingentes friuola falsa,
 Dum regi monstrant euulsam carne lacertum,
 Et loculo gestant vulgi ad spectacula truncum,
 Quod magico stolidi dicunt phantasmate gestum,
 Turpiter Arsenium sic fantes corpore mancum,
 Qui dudum extiterat librorum tramite lector.
 Tum iubet Augustus vatem Constantius almum
 Protinus arceri porro de sinibus istinc.
 Sed secus euenit, quam machina straba putabat,
 * Præfatus lector dum * fraudem prodidit atram.
 Tunc pius antistes detecta fraude maligna:
 En, inquit, sanam lectoris cernite dextram:
 Nec non neruosam cuncti spectate sinistram.
 Tum nouus insonti crebre scit laude triumphus:
 Quando sacerdotem noscunt sine crimine sanctum.
 Æmulus obstupuit, fraudis dum scena patescit.
 Buxeus ô quantos obtexit pallor inertes,
 Seu certè quosdam rubræ confusio frontis.
 Sic rea, suffragante Deo, commenta fatiscunt.
 Sed contrita rotis extollit vipera cæphal
 Et rursus ructat tætrum de fauce venenum.
 Namq; alia sanctum nituntur fallere fraude,
 Femina nempe procax strophis instructa nefandis,
 Insimulare studet stuprorum crimine vatem.
 Sed dicto citius verborum spicula peltis

* m. l. præ-
 fasos.
 * Idem
 fraudes

Præf.

*Iacobram
in cemen-
tatum.

* m. f. pi-
blos.
23.
S. Babylon.

+ Nume-
rianns
Imp. habes
glossator,
* limite
ferre leg.

Presbyter obrundit mœcham molimine vincens,
Quem probrosa manus stricti in fallentis obuncat.
Sed tamen antistes Christi restudine fretus,
Amula læuorum vitat figmenta virorum,
Delituit senis annorum cursibus, intra
Cisternæ * labrum descendens vsq; profundam:
Quæ lymphis vacua præstabat tecta tigilli:
Qua latuisse ferunt lustris voluentibus ipsum,
Cerneret vt nusquam radiantem lumine Phœbum,
Iustitiæ verò solem septemplex, & re
Quem sacra per * biblos descripsit litera lautos,
Pectoris intuentu desistit cernere nunquam.
Garrula nunc Babylonæ depromat chartula palmam
Plurima Pontificis pandens præconis clari.
Qui gregis excubias, & caulas vallare bidentum
Imbutus fuerat conscripto dogmate bibli,
Dirorum contra morsus, rictusq; luporum,
Princeps imperium * qui Romæ rexerat amplum,
Imò triquadrum discreto * limine mundum:
Non cunctante gradu cum sanctæ limina valvæ
Vellet adire ferox, strophæ stimulante malignum,
Tum pius Augustum castigans voce superbum
Incepar antistes contempto stemmate regis,
Flatu defendens sacri vestibula templi,
Præcipit audacter maculatum cæde eruenta,
Abfidam Ecclesiæ pullis non tangere palmis.
Ducitur augustam qua propter præsul ad aulam,
Vt vi ex verborum strabo cum rege loquatur:
Impius extemplò venerandum cogere pœnis
Christicolam cepit constrictum nexibus arcibus,
Vt supplex veterum oraret figmenta Deorum,
De lubris, statuis libans holocausta litaret,
Quod flamen felix vt spurca venena recusat,
Nec blandimentis inclinat colla sacellis.
Tum tres infantes germano fœdere functos,
Quos pius imbuerat scripturæ dogmate Præsul.
Imperat Augustus lentis vexare flagellis:
Quatenus inflictis nutarent pectora flagris,

Quæ prius obliterant regi parere nefando.
 Sed tamen infantum non cedunt corpora pœnis,
 Quin magis horrendas vincunt præcordia virgæ,
 Quamuis sanguineos fudissent verbera riuos,
 Crudaq; per teneras rorarent vulnera pulpas.
 Tunc demum capital perpeffus fortè sacerdos,
 Æthera * glauca petit deuicta morte triumphans,
 Nec non inuestes, sursum migrante magistro:
 Hoc est ephœbi, quos rubris ferta rosetis
 Ornabant pariter cœlorum culmen ouantes.
 Angelicis cuncti penetrabant cœtibus altum.
 Quis valet Urbani laudes sermone polito
 Fari sanctorum sub cœli culmine clarus,
 Quæ croceos Titan radios defundit in orbem,
 Dum lustrat latum reflexo tramite mundum.
 Sed tamen egregios depromens garrula scabro
 Incipiet celebrare viros nunc pagina versu:
 Quos materna simul matris enixa gemellos
 Edidit in mundo sortitos nomina duplia.
 Quorum alter Cosmas, Damianus dicitur alter.
 Imbuit hos pariter seclî doctrina, medelam
 Nec non diuina præstauit gratia gratis,
 Vt possent fibris putres explodere pestes,
 Atq; salutiferam morbis impendere curam
 Artibus horrendas pellentes corpore clades.
 Mutos, & mancos, claudos, surdosq; repertos,
 Luscos, ac * strabos, qui torta luce fruuntur.
 * Blæfos, ac * balbos, qui scæuis verba loquclis
 Fantes corrumpunt: & * quidquid debile fertur.
 Cœlitus instaurant Christo donante salutem:
 * Sic lucem carnis tradunt medicamine spurcæ.
 Nec tamen eximio virtutum munere dites,
 Auri fallentis gestant marsupia * farsa.
 Sed loculos nummi calcant, vt tetra venena,
 Omnia donantes gratis pro stipe superna.
 Princeps interea mundi, qui sceptrâ regebat,
 Martyres edictis multat crudelibus atrox.
 Tum geminos pelagi prædictos gurgite fratres

* m. f. glauca

 24.
 S. Cosmas,
 & Damia-
 nus.

 * m. f. strabos.
 * m. f. blæfos,
 ac balbos,
 * quid,
 mancum
 est in m. f.
 * m. f. sic g.
 * farsa,

Mcr.

Merferat in pontum fretos virtute Tonantis,
 Algida sed vitreis mitefcunt æquora flustris,
 Dum dicto citius sanctos ad litora vectant,
 Sic compressa sali sacra virtute potestas,
 Turgida fluctuagis sopiuit cerula campis,
 Dexteræ dum patris portum patefecit in vndis,
 Impius idcirco cernens vexilla tropæi,
 Altera gorgoneis molitur damna venenis,
 Nam truculenta ferox flammæ pabula torret,
 Et sacramentorum fornacem fomite facit,
 In quam * flagrantem sacros detrudere iussit,
 Ut rogos infontes prunarum torrere cremaret.
 Artus quos dudum turgescens gurgite pontus
 Mergere non quibat lympharum fluctibus atris,
 Sic facula flammæ fornacis fomite friget:
 Ut miles Christi neglecto turbine flammæ
 Redderet ingentes pro vita sospite grates.
 Ceu salamandra focos solet insultare * pyrarum,
 Quamuis congerie glomeretur forte rogorum,
 Tunc crucis in patulum coguntur scandere robur,
 Atque phætrarum densas sufferre sagittas,
 Mox fator æternus qui sanctos iure triumphat,
 Spicula tortorum confregit dira reorum.
 Exin martyrii sumptæ sunt lerta cruenta,
 Ad conuexa poli migrantes culmina celsi,
 Nec meminisse moror præconia clara Chryfanti,
 Quem merito mundus famosa laude frequenter,
 Hunc igitur genitor florentem tempore puto,
 Tradidit inuestem rectorum fortè Magistris:
 Ut puer * indolis librorum disceret artes,
 Quas mundana colit stolido sapientia sensu,
 Qui fuit, ut fertur, donatus mente sagaci,
 Ardens ingenio, & prudens pectore puber,
 Post hæc illustris dum sacra volumina lector,
 Auribus hausisset cœlesti grammate scripta,
 Protinus antiquæ contemnens dogmata scælar,
 Falsa veterum calcavit friuola legum,
 Et dicto citius, nactus rudimenta fidei.

* m. l. fra-
glantem.

* m. l. pyro-
rum.

25.

S. Chry-
sostomus.

* f. indoci-
li.

Flagitium sceleris baptismi diluit vnda:
 Mox publicè Christum paganus prædicat vltro,
 Dira superbarum spernens tormenta minarum.
 Tum genitor sobolem naturæ iura resoluens
 Truferat in * tenebras conclufi carceris atras,
 Magnoperè metuens fisci decreta nefandi,
 Infuper & capital tremulus formidat acerbum.
 Sed cum mens viuens ferret tormenta libenter,
 Mox aliam genitor concinnans machina scenam.
 Lubrica mundanis admouit gaudia pompis,
 Serica purpureis præbens velamina peplis,
 Quæ moritura facit * fætofo viscere bombix,
 Induit egregium preciosa veste nitentem.
 Tum iussu patris conuiuia larga, puella
 Deliciafque ferunt, epulas, luxu fque culinæ,
 Vestibus ornata variis, & fronte venusta,
 Talibus vt pompis miles mollesceret audax.
 Ferrea quis crebro cedunt præcordia virum,
 Sed tamen armatus Christi testudinetiro,
 Oscula virginis despezit lubrica labris,
 Nec penetrare sinit stuprorum spicula pectus.
 Sed procul excussit * iaculatas fraude sagittas.
 Non sicut cecinit sponsali carmine * vates:
 Mellea tunc roseis hærescunt labra labellis,
 Dulcia sed Christi lentescunt labra labellis.
 Venit ad extremum virgo certamen adulta,
 Daria vestalis formosa fronte rubescens,
 Aurea eum glaucis quam comit lunula gemmis.
 Nititur hæc iuuenem Veneris constringere nexu,
 Quatenus ad thalami flectat connubia mentem.
 Hæc phalerata fuit facundis freta loquelis.
 Denique * disertis stupuerunt fortè Magistri,
 Virginis ingenium biblorum fame cultum.
 Nempe tenax scripti fuerat, veloxque legendi
 Sed secus euenit Fortuna: casus opaca:
 Dum pius opposuit fatis contraria fata.
 Daria quæ dudum seruabat numina Vestæ,
 Credidit altithronum cœli qui sceptrâ gubernat,

* m. f. 19-
uebræ.

* m. f. 19-
soja visco-
sa.

* m. f. 19-
latu.
* vates
m. f.

* deserti
m. f.

Fa-

Facundis virgo verbis conuersa Chrylanti.
 Tunc simulata tori fingunt consortia fati,
 Moribus & castis viuunt concorditer ambo,
 Vt spurcum penitus vitarent peccatore nauum,
 Et maculam Veneris pullam cum corde fugissent.
 Posthæc baptismi sacratu tingitur vndis,
 Quatenus exuuias spoliaret mente vetulas,
 Et noua de liquido sumatur gurgite lodis.
 Tum virgo veterum spreuit documenta librorum,
 Et sequitur Christi quadratis dogmate biblis.
 Quis poterit vulgi tantas numerare cateruas,
 Quantis exemplis egerunt credere Christo?
 Traditur idcirco pœnis torquendus acerbis,
 Septuaginta viri quem denso milite seruant.
 Hercules in fano, ni forsan tura litaret.
 Tunc miles coepit dirus voxare negantem,
 Athletam Domini fretum virtute superna,
 Vdis, & crudis neruorum nexibus angens,
 Torrida flammantis laturum caumata solis.
 Sed puncto citius laxantur lora lacertis,
 Omnipotente Deo restes soluente nefandas,
 Et furas iterum cipporum vincula claudunt,
 Cruraq; cum rigidis necebant turgida lignis.
 Extemplò cippum findit regnator Olympi,
 Quamuis hunc stolidè decata mente ligarent.
 Loria * tunc licetor crudelis spargere iussit,
 Sacros humectans artus humore putenti,
 Qui liquor, vt dicunt, atrum phantasma fugabat,
 Dum verna Domini sperat necromantia fretum,
 Sed putor ambrosiam fragabat necebare fauorem.
 Exin tortores buculam deglubere bisfa
 Mandant, vt crudo stringantur tergoe membra,
 Martyres ardentem passuri lumine solem,
 Torrida sed Titan compressit fulmina frendens.
 Vt nulla infantis ferrent incendia membra.
 Tunc reciproca virum claudunt ergastula sacrum,
 Arta catenarum constringunt vincula lacertos.
 Nec non & collum neceunt cum crure gemellos.

* m. f. hunc

Ecce repente pios nodatos arbiter artus
 Eripit è chalybis mox stricta ligamina rupit.
 Porro cum Sanctum nodoso vimine miles
 Cederet infaustus, rubro qui sanguine gaudet.
 Sed mirum dictu, *sceptrorum flagra beatus
 Ictibus argutis Martyr non sensit acerba.
 Quinimò vt plumæ mollescunt vimina Sancto
 Lenia ceu viridis lentescit papyrus amne;
 Claudius his signis compunctus credidit vltro,
 Septuaginta viros conuertens dogmate claro,
 Fecit baptismi purgari gurgite merfos.
 Quapropter rubro pertusus sanguinis ostro,
 Miles ad ætherium faustus perduxit olympum.
 Quos simul obstruxit felix spelunca sepultos,
 Lucida perpetuæ visuros præmia vitæ.
 His conuexa poli meritò lustrantibus alta,
 Daria cum duro patitur tormenta Chrysanto.
 Impiger est ille strictus molimine ferri
 Truditur in tenebras laturus carceris atras;
 Lurida quo putridis fluxerunt stercora ripis,
 Nectare sed foetor cedit, ceu luce latebræ.
 Traditur interea sceleratis Daria scortis:
 Prostitulum mœchia penetrans sine crimine saua,
 Sed leo de clatris rugibundus mittitur artis,
 Virgineos artus tutos seruare puella:
 Siquisquam cuperet sacrum temerare pudorem,
 Gestibus obscœnis contrectans corpus honestum
 Arcam ceu quondam probrobus contigit Oza,
 Protinus oppeteret confusus fronte petulcus,
 Rictibus & rabidis corrosus dente leonis
 Vltricem poenam sentiret morte ferina.
 Tunc demum Augusti qui Romæ regna gerebat,
 Decreta rubras sumplerunt morte coronas,
 Et simul *in scripta pausant *fablone sepulti,
 Quos simul in vita vexauit poena eruenta,
 Credimus vt faustis glomeratos iure cateruis
 De gremio tumuli, cum tellus sponte dehiscet,
 Et genus humanum tumbis emerferit atris

pro virg.

f. in scripto.
f. fablone

26.
S. Iulianus

Suscitet ad requiem, mundum dum laxat habenis.
 Tempore transacto sanctam gentilibus armana
 Ecclesiam Christi tempestas seua cruentans,
 Martyribus sacris mortis discrimina mille
 Conglobat infantes, torquetis sine crimine culpa.
 Ut miles Christi stricto mucrone negaret,
 Impia tortorum cum ferret flagra malorum,
 Hos inter, quidam Iulianus nomine Martyr,
 Horrida sanguineis *... certamina penis.
 Quem pater ad scholam, cum primo glisceret auro,
 Prodidit, ut tomis dialectice dogmata rerum,
 Et simul rhetoricas biblorum disceret artes.
 Mox igitur iuueni veterum documenta librorum,
 Quamuis in tenero pulcher pubesceret auro,
 Limpida discipulus scripsit scholasticus *astu,
 Cum pater sobolem vetulus vidisset adultam,
 Nititur *indocilem claris natalibus ortum
 *Flectere eum precibus, thalamorum ut iura capessat,
 Quatenus inde foret post successura nepotum
 Progenies, mallet si ditem ducere sponfam.
 Flagitat inducias septem suffere dierum,
 Quatenus hoc spatio pulsaret voce Tonantem,
 Subnixis precibus rogans oracula *Diui,
 Certius ut quiret Christi cognoscere nutum.
 Deniq; transacto venerandus tempore puber;
 Lecto sopitus cum somno membra dedisset,
 *Orama per noctem cernebat rite supernum,
 Coelestes fatus sic felix auribus hausit:
 Protinus e strato festinat surgere miles,
 Ne metuas iuuenis fortiri dote puellam,
 Dulcia ne rigidus frangas decreta parentum.
 Sed tamen hanc sociam sanctam seruare memento,
 Quae tibi cum micro copulatur corpore virgo,
 Namque pudicitiae comes indefessa manebit.
 Multa mihi populi seruibunt millia passim,
 Quae vestris credent caelorum sceptris loquelis,
 Interea iuuenis patris praeccepta facessit.
 Et simulata tori spondens connubia matri.

*ingenio,
 ut notat
 glossator
 ad marg.
 *m. ludo-
 lem.
 *m. sple-
 bere.

*f. Diuini

*Orama
 m. f. mendi-
 Orama

Accipit ornata gemmis, auroq; puellam.
 Attamen altithronus quadrati conditor orbis,
 Pacta tutatur sponsum cum virgine castum,
 Propria fuscarent vt nunquam crimine membra,
 Luxuriam carnis frangentes libus almis,
 Præsertim pia cum Christus præcordia pungens.
 Per somnum moncat castum seruare pudorem.
 Nam bibli seriem, quam rex direxit olympi,
 In thalamo cernunt, aurato grammate scriptam,
 In qua virginitas seruari sancta iubetur.
 Exin vernarum fundant cœnobîa Christi,
 Normam iustitiæ qui seruant tramite scripto.
 Virginibus quoq; condunt gurgustia cellæ,
 Quas licet inferior sexus discriminet ordo,
 Non tamen inferior virtutum caudo sequestret.
 In quibus nempe decem monachorum millia florent,
 Cantibus assiduis, & psalmis carmine crebro.
 Sic famulabantur iugiter, noctesq; diesq;
 Viribus infractis pulsantes atria cœli
 Astriferi, precibus dum lustrant limen olympi.
 Interea veteris ructantur fauce draconis
 Atra venena, sacras Christi torquentia turmas,
 Tum miles Christi nodoso fuisse flagella
 Sustinet immeritò constrictus nexibus artis,
 Flagraq; cum crepitu præfultant cade cruenta,
 Donec purpureo rorarent sanguine riui.
 Sic sequitur Dominum deuota mentem inuiter,
 Ad superas arces angusto tramite tendens,
 Vt prius angusto tendebat calle Magister,
 Sanguine purpureo demens peccamina mundi,
 Dum pius in patulum dignatur scandere lignum,
 Tum luscus tortor sensit detrimenta pupillæ,
 Martyris afflictus flagris, & stipitis ictu.
 Mox monophthalmi restaurat lumina martyr;
 Quamuis Pontifices fani, ludibria passi
 Reddere non possent euulsam stipite lucem.
 Insuper excelsum forti compage sacellum

m. f. ber.
 mayum
 fundane
 cœnobîa

m. f. ab.
 est hec
 vox.

m. f. m. v. v.
 psalmi.

Simul

Murilus
versus, fo.
sic in exem-
plari erat:
In quo mil-
la

*----- simul stabant simulacra metallis,
Diruit ad fundum sternens molimina prisca.
Non Mars vulnificus, qui belli femina spargit:
Rancida gorgoneis inspirans corda venenis
Delubri statuis potuit succurrere parmis:
Nec Venus, aut Veneris prodest spurcissima ples.
Aurea sternuntur fundo simulacra Mineræ,
Quamq; deam stolidi dixerunt arte potentem:
Nec Bacchus valuit, cui frondent palmitæ vitæ,
Ut referunt falso veterum figmenta librorum,
Numine nutantes fani fulcire columnas.
Sed titubant templi tremebûdis marmora crustis,
Et ruit in præceps tessellis fabrica fractis.
Neptunus fama dictus regnator aquarum:
Qui regit imperium ponti turgentibus undis,
Falsas effigies, quas glauco marmore sculpsit,
Aurea seu fulua quas ornant petala fronte,
Haud valuit veterum tunc sustentare deorum.
Alcides fertur Centauri victor opimus,
Flammea qui pressit latronis flamina Caci,
Quamuis fumosis ructaret flabra loquelis.
Herculis in crypta sed torquet dextera *clauam,
Nec tamen in templo rigida virtute resultat,
Que famulus Christi supplex oramina fudit.
Vulcanus *catax, quem lingunt igne potentem,
Torrida flammigeris moderantem fulmina frenis
Funditur: occubuit fraudatus torre rogorum,
Sic quassata ruit simulacris machina lapsis,
Ut veterum narrat verax historia rerum:
Cum geminam flamen prolem peccare videret,
Nec tamen asperitas patris compecceret vlla,
Plesteret aut fontes erudescens vltio natos,
Acriter idcirco exarsit vindicta Tonantis:
Quatenus arca Dei diræ post funera stragis,
Ducta per Azotos simulacrum sterneret altum:
Tunc ruit in frontem cōfracto poplite Dagon,
Et caput infandum funestos liquerat artus,
Quod vulsum ex humeris ciues in limine cernunt.

elana mem-
dosè, m. fo

Legi debes
Vulcanus
catax, vi-
de Non. in
catax,

Aurora in fuluis dum luxit lutea bigis,
 Et croceum iubar in quadrum flauesceret orbem,
 Ac roseos patulis radios infunderet aruis,
 Spinaq; cum trunca membrorum parte remansit,
 Haud secus in diuos, quorum cassata potestas,
 Ad fundum cecidit: saeuit regnator olympi,
 Expers vt nullus diri discriminis esset,
 Ceu styli series praesenti grammate pandit,
 Sic quoq; terga dedit cassato numine Phœbus,
 Qui fuit infausti Saturni filius atrox:
 Iuppiter ingentem quem pompant carmina vati.
 Hic patris imperium, quod fantur opuscula prisca,
 Contra naturam pulso spadone capessit.
 Tum miser in Latio demptis genitalibus exul
 Delituit, nati vitans discrimen acerbi.
 Nec Pluton prodest, qui tetrīs tartara sceptris
 Rexit, & inferni furua regnauit in aula:
 Hic Cereris sobolem nigrantes vexit ad vmbras
 Sed regina sequi matrem Proserpina nolle,
 Fertur in antiquis falsato grammate biblis.
 Nec Pan Arcadiae, quem gens colit exta litando,
 Plurima dum veribus torrebant viscera flammis,
 Contulit auxilium fani fundamine fracto.
 Machina celsa labat, dum culmina fracta fatiscunt,
 Nec glus lentescens morum mœnia pangit,
 Nec durus scopulus calcis compage quadratur:
 Sed simul exhausta veterum virtute Deorum,
 Insuper Augusti quassata mole sacelli,
 Diruit in cinerem vindex censura Tonantis.
 Vt precibus martyr supplex cum voce poposcit,
 Quatenus altithronum, laeta qui regnat in arce
 Possent clarificis pagani credere signis.
 Vnica tunc soboles Praefecti credidit vltro,
 Dum pia fructiferis pandit praecordia verbis,
 Martyris amplexus felix oracula puber.
 Tunc simul in latebras truduntur carceris atrae.
 Quadam natorum putrescens forte cadauer
 Turpiter introrsus bulliret vermibus attris:

f. dinorum

m Sed

Sed tamen infantum complentur nectare narces,
 Olfactum Ambrosiæ spirantes fortè supernum.
 Nec lucis radios linquens ergastula celsis,
 Limpida sed tenebras arcebant lumina furas.
 Sic Deus in Sanctis alma virtute triumphat.
 Tum custos cernens rerum miracula tanta
 Credidit altithronum saluantem secula regem.
 Baptisimum naetus stipatur milite denso,
 Qui prius excubias seruabant carceris atri.
 Imperat interca multatum morte cadauer
 Surgere, de nigris anima redeunte latebris,
 Quod prius obuoluens constrinxit fascia nexu:
 Mortuus euigilat disrumpens tartara tetra:
 Tunc precibus turmæ valto crepidante tumultu
 Hortantur iuuenem vero depromere fati,
 Qualiter exanimis furæ vestibula valæ,
 Inferniq; nigras posset penetrare latebras:
 Et rediuiuus item splendentem cernere solem:
 Edidit extemplo lethi decreta resurgens,
 Posthumus angelica prodens suffragia turbis.
 En iterum sancti strophæ stimulante draconis,
 Martyres in cupas merguntur fomite farfas,
 In quibus atra picis massa flagrauerat ardens,
 Nec non sulphureas ructant incendia flammæ,
 Et sarmentorum comburunt pabula pagi,
 Donec in ætherias flamma prorumperet oras.
 Sed tamen infantes, Christi suffragia vallant,
 Licia tunc digitos oleo madentia nectunt,
 * Qui mox ignis edax flammis combussit acerbis:
 Non tamen exussit Sanctorum torrelacertos,
 En iterum * gyphas spiris sinuata malignis,
 Cærulea pefliferis extollit colla venenis:
 Martyres ad theatrum trudentur vesteligati,
 Rictibus vt rodant Sanctorum membra leones:
 Nec non mandibulas visorum ferre cruentas
 Cogeret infantes tortorum pœna lacertos.
 Sed secus euenit Sanctis victoria palma:
 Bestia Sanctorum labris vestigia tinxit,

que f. le.

* lege dip.
 sm pro in-
 ferno / cr-
 pence.

Obsequium præbens, prædas oblita recentes.
 Sic, murante DEO, mitescunt corda ferarum,
 Quamuis stultorum torpescant corda virorum,
 Ut quondam vates* cola cum comate prompsit.
 Edidicere truces prædam feruare leones.
 Post hæc martyrii mereantur ferta cruenta,
 Lucida stelligeri scandentes culmina cœli,
 Ad quorum tumbas gelidæ post funera mortis
 Corpore calloso dein venerè leprosi,
 Qui simul in sacro baptisimi gurgite mersi,
 Spiritus, & carnis sumperunt corde medelam.
 Antiquo fuerat famulus tempore quidam
 Legitimè Christo famulans vernaculus alto,
 Quem genuit mundo clarum Nilotica tellus,
 Sacra pudicorum quærentem lucra virorum,
 Quem vocat Ægyptus crebris rumoribus Amos,
 Plurima hîc gessit virtutum signa sacerdos,
 Qui fuit in Nitriæ frondosis accola dumis,
 Squalida deserti procurans iugera ruris.
 Hic locus ex Nitro sortitur Nitria nomen.
 Creditur interdum quod nomen secula gignunt.
 Causa fortunæ si his confidere fas est,
 Si fors aut fatum, seu constellationis quidquam est,
 Si Paræ nulli parentes fila gubernant,
 Mortali vitæ fasq; rotante minantur,
 Quod vehit in collo tereti vertigine* molam.
 Sed magis arbitror, quod sic errata reorum
 Nitria purgavit, sicut corpuscula nitro,
 Sordibus expurgata malis, & læta nitescunt.
 Hic quondam offendit turgentem tempore Nilû,
 Qui foecunda rigat flustris Memphitica regna,
 Nam transire volens optata lintre carebat:
 Sed spoliare vetat carnem verecundia frontis,
 Corpore ne nudo temeraret iura pudoris,
 Tum dicto citius spumantes litore lymphas
 Pinniger vt præpes transfertur cœlitus ultra,
 Piscifer vt dudum momenti tempore vates
 Angelico raptu lustrabat Chaldea regna.

* Alshelmus
 lib. de Virg.
 gin. c. 28.
 Per colagomata
 mellis
 versusum
 Epigrammatibus
 baculantis
 26.
 §. Amor
 Eremita.

Vt vernam Domini nutrent crustula farris.
 Ecce puer quidam laceratus dente molossi,
 Atq; venenato perpeffus vulnera rictu,
 Vertitur in rabiem fraudatus mente sagaci:
 Ferrea quem strictis necebant vincla catenis.
 Bacchatur quoniam vagabundis passibus amens,
 Idcirco prolis luxerunt fata parentes,
 Et veneranda petunt flentes oracula Sancti:
 Vt miseri cladem, & vulnus sanaret acerbum,
 Quem consulta ferunt tali cum voce dedisse,
 Reddite nunc viduæ sublatum fraude iuuenctum,
 Et sospes soboles vobis comitatur amanda.
 Olli mirantur quod nosset clancula furta,
 Quæ prius abstrufis credebant gesta latebris:
 Tum genitor gaudens gratatur sospita nato,
 Actutum scævus reddunt directa rapinis.
 Sic fors cuenit, verax vt voce sponndit.
 Tempore mox alio dolium deferre poposcit,
 Quod duo fouerunt: alter sed vota sefellit.
 Idcirco gelida constrictum morte camelum
 Perdebat *gibbum, quo vascula ferre pepercit,
 Sospite perfruitur sed verax altera sella,
 Quo promissa seni compleuit vota benignus.
 Hunc vidit ferri felix Antonius olim,
 Linqueret egregius cum carnis vincula miles,
 Angelicis turmis ad cœli sideravectum,
 Pulchraq; perpetuæ penetrantem limina vitæ.
 Tempore iam prisco fuit Apollonius almus.
 Edidit hunc signis clarum Nilotica tellus.
 Hic erat in quadrum vulgatus laudibus orbem,
 Præbens exemplum quingentis fratribus æquum,
 Et pubertatis desertum tempore quarit,
 Nam ter quinquennis mortales aufugit vltro
 Hic *octena simul conuersans iultra peregit.
 Centies exorans nocturnis fermè latebris,
 Et totidem vicibus sic gessit fortè diurnis:
 Vt genibus flexis, & curuo poplite patrem
 Cernuus oraret fretus pietate Tonantis.

m. f. gipp.

28.

S. Apollonius
 eremita.

Gloss. notat
 40. annos.

Stuppea cui fuerant pepi velamina texti,
 Donec degebat nunquam passura fenectam.
 Claruit idcirco celebri rumore coruscans.
 Nam pagana procul vulgi cultura manebat.
 Qua stetit antiquo delubrum more dicatum.
 Inde sacerdotes crebro simulacra ferentes,
 Bacchantum ritu longis anfractibus errant.
 Taliter ut vidit, dementes forte cohortes,
 Fanorum statuas per girum ferre nefandam.
 Tum fixis genibus pulsat voce Tonantem:
 Et mox stare facit bacchantes agmine turmas.
 Funditus ut nullus cum plantis pergeret usquam:
 Sed cuncti pariter, velut aenea signa rigeant.
 Torrida * flagrantis perpeffilumina solis,
 Dum plus aestiuo torreat tempore Titan.
 Interea damnum dum norunt vnde fuisset,
 Credula doctrinae spondent praecordia verbis,
 Mystica caelestis fumentes dona lauacri,
 Amula si precibus disrupat vincla sacerdos:
 Passibus ut * properis trames per rura pateat,
 Et possent solito pergentes calle meare.
 Ille moras rupit fundens oramina sursum,
 Dum crebris vicibus celsum pulsat Olympum.
 Sic fator arcitenens dissoluit compita clausa,
 In tantum, ut cuneus votorum compos abiret,
 Purgatus maculis baptismi gurgite sacro,
 Idola fracta frians, & mox in frustra resoluens.
 Lis quandam pacem erudescens rupit honestam,
 Inter credentes, qui Christum corde fatentur,
 Et dissidentes, qui Christum fraude refutant.
 Nam Bellona ferox infecit corda venenis,
 Arma cruenta ferens turbauit sedera pacis.
 Procedunt acies densa stipante caterua.
 Horridus exultat erudo certamine Manors,
 Cornua rauca sonant, & salpex classica clangit,
 Dum stimulant Martem bombosa voce phalanges.
 Tum celer aduenit praefatus forte sacerdos,
 Qui pacare studens belli certamina sacra,

m 3

Niti-

* m. f. fra-
glanti.* m. f. pro-
peris.

Nititur accensam fraudis restinguere flammam,
 Et necis horrendæ stolidum sedare tumultum.
 Sed quidam incensor bacchatur mente maligna,
 Qui caput, & Princeps, ac pugnæ signifer atrox
 Exsistit dicens, se nunquam pignora pacis
 Malle, tetram donec perpetraret funere mortem.
 Tunc ait audacter depromens fata futura.
 Sic tibi contingat lethi fortuna cruenta,
 Ceu verbis optas, crudeli calce casurus.
 Solus nempè necem cernes moribundus acerbam,
 Sospite cum reliqui vita funguntur ouantes,
 Sed tibi post funus non præbet terra sepulcrum,
 Bestia sed rabidis discerpet rictibus atrox,
 Et volucrum pariter truncatum rostra * lacessent.
 Sic fuit, vt verax fatur sermone sacerdos:
 Funere transacto te cæcum sablone cadaver,
 Rursus manè vident, rumpente crepuscula luce,
 Beluis effossum funesto corpus ab antro,
 Et volucrum rictus artus lacerasse nefandos.
 Tum passim populi credebant esse Prophetam,
 Dum celer effectus rerum spectacula pandit.
 Omnes certatim qui farris turba litabant:
 Lurida cultura relinquunt simulacra vetustæ,
 Limpida mundantis sectantes dona lauacri.
 Hic pater illustris celebrans solemnia Paschæ,
 Vndiq; deserti turmas adfiscere iussit,
 Atq; cateruatim cuncum glomerare fidem.
 Posthæc exactis missæ concentibus omnes,
 Fercula dum solitæ peterent paupercula mensæ,
 Vescuntur pariter sicco nutrimento farris,
 Nec non fasciculis, quos hortus tempore verno,
 Germinat ex gremio, cum gliscit gramine tellus,
 Tum pius alloquitur tali cum voce cateruas,
 Credula si verè gestamus pectora fratres,
 Nunc precibus Dominum cæli qui regnat in arce,
 Et regit imperium mundi dum sceptrâ gubernat,
 Pulsemus pariter, solamina digna * petentes,
 Quatenus impendat iudex alimenta misellis.

* no. h. la-
cessens.

* m. s. ro-
petentes
mendosè.

Nempè

Nempe die festo laxantur fræna rigoris.
 Ecce dapes lautas, & munera larga ciborum,
 Ante fores antri cernunt, mirabile fatu.
 Hæc gestant geruli, quos vnaquam nemo videbat,
 Quamuis Ægypti lultraslet passibus arua.
 Punica * mela vident, grants scitilq; referta,
 Botros, & ficos, & plures ordine tortas:
 Cernitur hic etiam palmeti dactylus alti,
 Et mel lentescens cerarum machina clausum,
 Atque faui croceum distillans flumine nectar,
 Et simul vbertim candescens lacte colostrum.
 His gestis, geruli properant abscedere rursus.
 Ast olli Christo cœperunt reddere grates:
 Fercula qui dapibus largus compleuit opimis:
 Usque diem * penti, quem dicunt nomine, costen.
 Sic Deus omnipotens, qui cuncta latentia noscit,
 Deliciis proprios tantis pascibat alumnos.
 Iam famis Ægypti multauit clade cohortes:
 Ecce cateruatim densis venere manipulis,
 Vt pariter miseri peterent alimenta ciborum.
 Tum tres expendit sportas cum pane refertas,
 Quas prius exorans palma benedixerat alma.
 Bis binis exin nutriuit mensibus omnes,
 Vt nunquam penitus farris fragmenta negaret,
 Nec tamen exhaustis cessaret sportula crustis.
 Sic quoque naturam pinguis cumulauit oliui,
 Vt quondam Helias legitur cumulasse Propheta,
 Lenticulæ crassum fœcundans ore * liquorem.
 Ecce sacerdotis pandam præconia lauti,
 Mentio dum sancti pulsat penetralia cordis,
 Cuius quadratum crebrefcit fama per orbem.
 Atque per extremas fulget prudentia metas:
 Qui fuit interpres, & cultus virgo pudoris.
 Hebrea Romanis vertens oracula verbis.
 Nam rudis, & prisca legis patefecit abyssum,
 Septuaginta duos recludens * pagina biblos,
 Quos nunc sacratis describit litera chartis.
 Insuper elicit tractatus iure stupendos,

d Cr. 78
 647. op.

* pente
 forte le-
 gend.

* m. s. li-
 quorum
 mendosè.
 29.
 S. Hiero-
 nimo.

* m. s. bar-
 gina. men-
 dosè.

Atq;

Nam

Atque Prophetarum commentis clancula certis,
 Dicta retexebat pandens mysteria rerum.
 Inclytus hic constat * *scelus* per secula Magister,
 Quæ nunc per mundum scribuntur ritè quadratum
 Et licet illustris lectorum turba per orbem
 Evsebïo genitore fatus, ceu prodidit idem,
 Enumerans veterum vulgata volumina patrum,
 Ex quo Saluator nostræ cunabula carnis
 Sumplerat in terris emundans crimina seclii:
 Quando crucis gabulum sacro corpore scandit,
 Et genus humanum pollutum fraude maligni
 Vulnera perpeffus purgarat sanguine rubro.
 Quis tanto studio geminarum famina legum,
 Aut tam solerter rimari nititur vquam?
 Ceu meditatus erat sacros didasculus idem,
 Vt Psalmista canit, noctesq; diesq; libellos.
 Æmulus idcirco pollutus pestelioris
 Rictibus horrendis vatem lacerarat eundem,
 Faucibus inuidiæ sic gloria carpitur atris,
 Et laus almorum * mulcatur fraude malorum.
 Namq; cantes crebrò stipant latrantibus aprum,
 Undique vallantes densa cingente corona.
 Ast illè insectos dispergit dente molossos,
 Et voti cõpos saltu regnavit in alto.

Iam nunc almorum descripta laude virorum,
 Candida virginitas Paradisi cara colonis,
 Quis dedit, vt mundus celebret præconia vastus,
 Supremis donec solvantur secula flammis?
 Dum colles vt cera fluunt, saltusq; fatiscunt:
 Imò post mundum cum esset cyclus Olympi,
 Clarius ante thronum Sanctorum ferta nitescunt.
 Tempus adest sacras metris vulgare puellas:
 Qualiter integritas virtutum culmine adeptis
 Virginibus dederit nitidas gestare coronas.
 Delicias seclii quæ temnunt corde profanas,
 Fœtida pompâum linquentes gaudia fontum,
 Vt Dominum lucis deuota mente sequantur,

Agnus, virginæa spissis cum fortè cæteris
 Stipat in ætherio cœlorum culmine turmas,
 Et grex cum pastore pio gratabitur albus,
 Purpureis vernant quæ campi floribus arua,
 Et lupus horrendis non frendet dentibus atrox,
 Pascua nec norunt crudelis damna latronis.
 Sed paucis igitur perpes concordia regnat.

Nunc igitur casto veneror rumore MARIAM.
 Versibus egregiam nitor laudare puellam,
 Cui mundus merito celebrat præconia totus,
 Quæ fuit Israël claro de germine gentis,
 Desponsata præcò fecunda puerpera virgo.
 Sed DEVS omnipotens quadrati conditor orbis,
 A quo processit præsentis machina mundi:
 Cui secreta patent ex alto culmine cuncta
 Quiq; abstrusa suo perlustrat lumine tetra,
 Virginis intemerata videns præcordia casta,
 Maluit vt prolem peperisset virgo supernam,
 Sordida qui veniens demississet crimina mundi,
 Dum delubra dedit Christo, atque sacella pudoris,
 Mox genuit verum lumen de lumine patris,
 Exueret mundum vt furua caligine Christus.
 Qua genus humanum tetro torpebat in orbe,
 Vique quo clarifici luxerunt lumina solis,
 De quo iam dudum cecinerunt verba Prophetæ.

Hæc inquam virgo cœlesti pignore facta,
 Edidit ex aluo saluantem secula regem,
 Imperium mundi solus qui iure gubernat,
 Vt dudum angelico discit virguncula fatu.
 Cum pater altithronus Gabriel misisset ab astris,
 Hæc fuit, egregius quam præmit carmine vates,
 Qui Soly mis quondam diues regnavit in aruis,
 Hortus conclusus fl orienti vertice vernans,
 Fons quoque signatus cœlesti gurgite pollens,
 Nec non & turtur tremulus, cui præsciis infit
 Angelus: en sobolem generabis virgo perennem.

30.
 S. Maria
 virgo.

in f. v.

Atq;

Atque puerperium paritura puerpera gignes.
 Filius altithroni faustus vocitetur in auum.
 Spiritus è cælo veniet sanctissimus in te.
 Virtus ecce tuo confert vmbracula cordi:
 Patris obumbrabit te virgo celsa potestas.
 Quo dicto, matris turgescunt vilcera fœtu,
 Qui genitus mundum miseranda labore soluit,
 Atque crucifixus scelerata piacula demsit.

31.
 S. Cecilia
 V. or. M.

Porro Cæcilie viuacem condere laudem
 Quæ valeat dignè metrorum pagina versu?
 Quæ sponsum proprium conuertit dogmate sancto,
 Mellea carnalis contemnens ludicra luxus.
 Basia dum potius dilexit dulcia Christi,
 Candida præ pulcris complectens colla lacertis.
 Quamuis harmoniis prælulcent organa multis.
 Musica pierio resonent & carmina cantu;
 Non tamen inflexit fallax præcordia mentis
 Pompa profanorum quæ necit retia sanctis,
 Ne fortè properet paradisi ad gaudia miles.
 Taliter interea compellans vocibus inquit,
 Dum secreta petunt concessa lege tororum.
 Angelus en, inquit, superis tranauit ab altris:
 Hic me, patronus, cœlesti fœdere fulcit,
 Vt nequeam prorsus quidquam carnalis amare,
 Namq; meum iugiter conseruat corpus in auum.
 Vt nullus valeat spurco successus amore,
 Contrectare mea probroso crimine membra:
 Sed mox angelicis vlciens vindicat armis,
 Qui me pollutis nituntur prendere palmis.
 Sic deuota Deo conuertit femina sponsum:
 Nec non & leuirum soluens errore vetusto,
 Donec credentes sumpsissent dona lauacri,
 Facti municipes in summis arcibus ambo,
 Martyres effecti carnis tormenta luentes.

32.
 S. Agatha,

Sicilia tellus, quam vallant cæcula ponti
 Fluctibus, & rabies pulsat per secula salis,
 Edidit Agathen, Christi famulatibus aptam.

Accola quam Siculus famosa laude frequentat.
 Quae se diuinis subdebat cultibus vltro.
 Namque pubertatis florebat tempore Christo,
 Diuitias mundi conculcans mente caducas,
 Omnia seclorum mox ornamenta relinquens,
 Et sequitur Dominum deuota iuuenula Christum.
 Quis vero poenas verbis enarret acerbas?
 Aut mortis valeat clades effariet acris,
 Quas tunc in teneris perfert virguncula membris?
 Horrida vulnifici patitur discrimina ferri,
 Quod castum lacerat corpus mucrone cruento,
 Pectora virginis fraudantur pulcra papillis,
 Purpureusq; cruor stillans de carne fluebat.
 Sic quoque carnifices torrebant igne puellam,
 Virgineos artus assantes torribus atris.
 Sic dicto citius perdebat flamma vigorem,
 Ignibus innocuis exurens membra puella.
 Nec fuit in poena simplex vexatio carnis,
 Sed triplex potius: torquet strictura lacertos,
 * Tum rogos ardescens, & rubra fragmina testa,
 Nec non & rigidi crudelis sectio ferri,
 Membra cruentabat spurco sine crimine culpa.
 Tum pater omnipotens deuota virginis altor,
 Arcibus aethereis defixit lumina terris,
 Feminum indolis gaudens spectare triumphum,
 Mox dedit auxilium clemens auditor egentium.
 Fortior vt fieret truciter torquentibus illam.
 Posthac martyrii mercatur sanguine fertum,
 Perpetuas regni sumens ex carne coronas.
 Deniq; post obitum, signorum non vacat expers,
 Quamlibet in tumba paularent ossa sepulcri,
 Et sacer astrifera gauderet spiritus arce.
 Tempore nam quodam seruescens ignibus Aetna,
 Torrida flammis omnis trudebat sulphura riuus,
 Tunc ruit in praecipitibus ambusta cacumina linquens,
 Congeries lapidum, liquefactaq; viscera montis,
 Tum Siculus cultor flammarum fulmina cernens,
 Ignibus opposuit sanctam cum corpore tumbam,

*m/Dum

33.
S. Lucia,

Et dicto citius sopiuit damna focorum:
 Vnde Trinacriae tellus exultat in zuum.
 Cum stolidi proceres, qui mundi regna regabant,
 Martyres immerito multata carne necarent,
 Seu potius fuso decorarent sanguine sanctos,
 Passuros inter fuerat virguncula quaedam,
 Lucia, quae Dominum dilexit sedula Christum,
 Quam de stirpe bona, & claris natalibus ortam,
 Nonnulli iuvenes thalamis adsciscere optant.
 Sed sacra Deo foedus sponsale reliquit,
 Mores ob castos, & caeli regna lucranda.
 Haec matrem monuit fessam languore cruento,
 Tangeret ut tumbam, qua clausum virginis alme
 Agatae corpus placida sub morte quieuit,
 Femina ceu quondam fluxu vexata cruoris.
 Occulte Christum tetigit, quam fimbria pepi
 Curauit medicans, Domino donante salutem.
 Sic igitur genitrix sancta virtute sepulcri
 Claudebat patulas ex templo credula fibras:
 Ut nunquam flueret venarum riuulus vltra,
 Et dicto citius siccaret sanguinis vnda,
 Tunc proles coepit verbis narrare parenti,
 Quod vellet Christo iugiter seruire pudica,
 Atque thorum sponsi mallet contemnere virgo,
 Aurea gemmatae linquens crepundia pompae,
 Utque peregrinis *..... ornamenta procorum,
 Pauperibus stipem tribuens, & munera mancis.

.....

Thesaurosque suos sub caeli conderet arce.
 Filia mox matrem fatu correxit amico,
 Credula virginis pandentem pectora verbis,
 Ut simul offerrent dites patrimonia Christo:
 Quod, dum compertum vulgi sermone crebrescit,
 Atque fatigantur sacris rumoribus aures,
 Tetrica mox sponsi feruent praecordia felle.
 Gorgoneis infecta malis, * pro virgine dempta,
 Quam sibi Saluator sponsam copularat adultam,

* Lares
sorte inie-
rendum.
* Hic erasi
sunt duo
versus in
ms.

* m. l. men-
dose, per
virgineam.

Handwritten notes in the left margin, including "S. Lucia" and "27".

Sanguinis arhatam conquirens dote puellam,

Ignescunt populi lymphatica corda furentis,

*Ringitur & consul dira Paschasius ira,

Dum alter caretur crudus cum voce tyrannus,

A Christo sponsam nitens auferre venustam,

Cum nec sermone stimulis cedebat acerbis:

*Nec blanda flecci lenonum fraude valebat,

Quamlibet ad tetrum traheretur fune lupanar,

*Atq; boues pariter traxissent restibus aliam,

Quamquam tortores affarent igne tenellam,

In quo nigra picis, nec non & pinguis oliui

Flumina terrifico crepitabant torre pyrarum,

Vt magis horrorem sentiret virgo beata,

Plurima dum flammis angerent pabula pagi.

Sed citò vexantis cedebat machina pœnæ.

Innocuis prunæ coxerunt membra fauillis,

Defensante Deo, flammaq; fugante rogorum.

Tunc igitur morbo mentis cruciatus acerbo,

Non tulit obprobrium iudex à virgine factum:

Candida sed rigido violauit viscera ferro.

Purpureus cruor extemplò de carne manauit.

Nec tamen exultat saeuus de morte tyrannus.

Nec gratatur ouans cæsa pro virgine Christi:

Sed sicuti nexis stringebant colla catenis,

Nodatis meritò neccentes brachia vinculis.

Sic reus aduenit Romanam consul ad urbem,

Vt vindicta grauis noxam puniret anormem,

Dum cruor infontis, cum fontis sanguine fuso,

Vlciscebatur dignè pro talibus ausibus.

Sic quoq; Iustinam modulabor carmine castam,

Aurea virgineo lucrantem regna pudore,

Quæ terrena tori dirrupit vincula iugalis.

Florida mundanæ calcans commercia vitæ.

Huic procius illustris prauo succensus amore,

Nectere non cessat verborum retia frustra:

Vt sibi fortè foret dotalis virgo per æuum,

De qua posteritas esset ventura nepotum.

Sed cum tale nefas*gestaret mente malignus,

n 3

Nec

m. f. igni-
tur.

m. f. neu

m. f. arg. ba.
bes p. tr. u. st.
rosibus a.

m. f. inor-
nem.

34.

S. Iustina,

m. f. gesti-
ret.

Nec tamen infontem posset pervertere fallax,
 Virginis aut fibras cœcis incendere flammis,
 Nititur egregiam magicis maculare venenis.
 Tunc famulus erat Cyprianus fraude nugaci,
 Doctus in horrenda sceleratorum arte magorum,
 Qui tunc auxilium spondebat ferre petenti.
 Plurima schematisans sacrae molimina menti,
 In tantum, ut diris certaret demonis armis.
 Quos magus assidue strophosus misit ad almam,
 Ut pia pularent stimulis præcordia stupri.
 Sed cum virgo Dei spreuisset friuola carnis,
 Lurida tetrorum contringens tela latronum,
 Credidit altithronum saluantem secula Christum,
 Ad Dominum tota conuersus mente fidelis.
 Pœnituit tandem magus idola spurca relinquens,
 Expertus virgo quid posset ferre pericli,
 Quæ nunquam valuit superari mille nocendi
 Artibus, incesti sed fugit crimen iniquum.
 Posthac imperio regeret cum Claudius orbem,
 Impius edictis sanctos crudelibus vrgens,
 Heu scelus! ut Christum damnati voce negarent,
 Nolentes autem sectari scita tyranni,
 O quam dura necis grauitate tormenta luebant,
 Tunc Iustina suum ferro supponere collum.
 Sanguinis aut riuos non horret fundere fibris.
 Sic geminis felix ornatur virgo triumphis,
 Martyra cum roseis rubuit veneranda coronis.
 Candida virginis florebat femina teris,
 Cum qua martyrii meruit vexilla cruenti.
 Crudus Athleta Dei Cyprianus fuso cruore.
 Sicque poli pariter scandeant sidera Sancti,
 Ut prædita necis pariter tormenta tulerunt.
 Eugeniã porro claris natalibus ortam,
 Gemmam virginis rutilantem stemmate rubram,
 Quis dignè indoctus metrorum versibus vquam
 Rusticus explanet cuius præconia passim
 Latus concelebrat sub cœli cardine mundus.

35.
S. Eugenio

Atq; supernorum reboat concentibus aulis.
 Deniq; baptismi nondum cunabula sacra
 Suscipiens, Christum miro veneratur amore.
 In tantum, vt proprios dempsisset femina crines,
 Cæsarie spreta sumens signacula Christi,
 Ac sexum simulans, posset tonsura virilis
 Hac ratione rudi sic occultare latentem.
 Namq; crucem Domini syneera mente virago
 Gratulabunda vehens *bathernam linquit inanem,
 Pergere cum pueris astus quos arte refellit,
 Vt remeare queat prudens per deuia virgo.
 Passibus & propens Sanctorum limina lustrat,
 Pontificemq; petens baptismi lucra capessat.
 Protinus ad sedes venit batherna relictas,
 Quam vt creuere simul spretam remeare parentes,
 Pectora ferratis riquerunt marcida curis.
 Plurima tunc etiam Fortunæ casibus actæ
 Turma Propinquorum questus è pectore promit,
 Salsaq; palpebris effundit flumina luctus,
 Tristitia rorisui humectant imbribus ora.
 Tunc bino spadone fuit comitata virago,
 Suspicio vt nullam posset generare querelam.
 Hanc Deus infontem pius auxiliator egentium
 Clementis dextræ clypeo protexit inermem,
 Vt cecinit dudum famulus carmine vates:
 Nam mentita fuit strophosis lingua loquelis,
 Criminibus stupri nitens damnare puellam,
 Sed pater omnipotens, qui cuncta latentia nōscit,
 Virginis intactæ noluit monstrare triumphos.
 Auctorem sceleris populo præsentē reuincens,
 Sicut matrona stimulis agitata malignis,
 Illustrem Christi famulam sermone procaci,
 Deformare studet, naturæ iura *recidens;
 Sic iterum infelix, plebis vallante corona,
 Magna cachinnantium pateretur ludicra, votum
 Plecteret, & meritò vultus confusio noxam:
 Vt nunquam dicant gentes, vbi est Deus eorum.

*Glossator
 ad marg.
 vehiculæ.

m. f. præ
 scidens.

Florn-

33.
S. Agnes.

Floruit in mundo quædam virguncula Christi,
 AGNÆ cui nomen præci dixere parentes,
 Inclyta hæc fuerat fragrans virtute pudoris,
 Etatis decimus, nec non & tertius annus
 Fluxerat in terris, cum primo glisceret ævo,
 Illuuiem mundi contemnens corde nefandam,
 Sed procius illustrem præfecti filius AGNÆ,
 Qui famosus erat, regali fasce togatus,
 Subnixis precibus thalamis adsciscere nitens,
 Aurea cum rubris offert crepundia pennis,
 Nec non argenti spondendo plura talenta,
 Nititur intactam donorum fallere visco,
 Sicut auem necit nodosis reibus auceps,
 Sed mox lethiferam sensit virguncula cladem,
 Crebrius haurit et si spurcas ore loquelas,
 Aut pulsaretur probrosis virgo labellis,
 Mulcipulam metuens spreuit sermone petulcum,
 Nam sponfam potius spondebat se fore Christi,
 Virgineo semper seruante sedere corpus,
 Qui se ritè subarravit cum dote Fidei,
 Annulus & cuius sacrauit membra puellæ,
 Plurima quapropter patiens discrimina virgo,
 Pertulit in terris insons ergastula tetra.
 Sed pius adspectans certantis bella puellæ,
 Arbitr horrendas discussit carceris umbras,
 Et clarum è cælo lumen de lumine fudit.
 Virginis vt tenebras non ferrent lumina suruas,
 Truditur ad tetrum scortorum casta lupanar,
 Quatenus incesti fuscetur crimine virgo,
 Almaq; probrosis * notetur vita loquelis,
 Quæ infirmare student vernarum nomine Christi,
 Vt lacerare solent latrantes fauce molossi.
 Tunc Procius aduenit densa comitante caterua,
 Garrula verbosis contorquens spicula labris,
 Quod sua despiceret castis connubia votis.
 Sed DEVS insones qui semper iure triumphat,
 Iræ celestis punit mucrone reatum.
 Nam dicto citius crudeli funere vitam

Liquerat horreni contingens tartara Diis,
 Qui sanctam voluit maculoso ledere gestu.
 Mox igitur precibus dirupit vincula mortis,
 Pallida purpureo restaurans membra colore.
 Quæ multata prius torpebant frigore lethi,
 Quatenus inde forent laudis præconia Christo,
 Vnde prius fuerant spurcis ludibria verbis.
 Nam Constantinam sanauit tumba sepulcri.
 Et sarcophagus qua pausant membra puellæ,
 Ut meritò posset regnantis filia Regis,
 Aeterno regi regum qui regnat in æthra,
 Reddere magnificas pro vita sospite grates.
 Virgo dicata Deo florebat tempore prisco,
 Nomine hanc Theclam veteres dixere parentes,
 Quæ conuersa fuit sacro dogmate Pauli,
 Et Christum sequitur connubia pacta relinquens.
 Virginitatis amor fragran sin corde puella,
 Dulcia mundanæ spreuit consortia vitæ,
 In qua fundauit cœlestis gratia mentem,
 Secula quam penitus nunquam mollire valebant.
 Durior vt ferro foret ad tormenta cruenta.
 Hanc pater, & genitrix pactis sponfalibus, ambo
 Ad stirpem generis satagebant dedere nuptis.
 Sed mens virginis ardescens torrida flammis,
 Gurgite mundano perfusa tepescere nescit.
 Quamuis verborum rorarent imbre parentes,
 Sicut nimboris stillabant æthera guttis.
 Propterea focus, & flagrans accenditur ignis,
 Vulcanus latè feruebat torribus atris,
 Vt virgo felix ferret tormenta rogorum,
 Consumptura piam falso sine crimine carnem.
 Tali femineam fontes molimine spinam
 Exeruciare student, membratim quatenus ossa,
 Si fieri posset, vacuarent cruda medullis.
 Sed Deus æterna defendit ab arce puellam,
 Vt voti compos flammæ euaderet ignis.
 Truditur ad rictus virgo laceranda leonum
 Diris verò dant muliebres moribus artus.

37.
S. Thecla.* nuptus
f. leg.

m. f. leop. 2.

Bclia

Bestia sed sacrum non audeo carere corpus,
 Defensante Deo, deoq; membra puella:
 Dum tenera carni non vsquam sponte peperit:
 Sic fator electis cum mundi scammate certans,
 Aurea coelestis largitur premia regni,
 Hac suprema lux decoravit tempora vite,
 Purpureo sanctam perfundens sanguine carnem,
 Martyr perpetui dum scandit lumina celi.
 Euliam profe vulgatam laudibus olim,
 Metrica nunc studeant veterari carmina sanctam,
 Quæ mortale nihil vano dilexit amore:
 Nec quidquam in mundo satagit pferre Tonant,
 Sed cunctas pariter pompas contempnit opimas,
 Funditus ut spretis cœni squalentis ad instar,
 Deliciis gaza sequeretur libera Christum.
 Hæc thalami luxus, & gaudia blanda tororum,
 Atq; caducorum fortem despexit honorum:
 Quatenus in cœlis castæ virtutis amator
 Arbiter omnipotens impendat premia vite,
 Qui solet assiduis castos ornare triumphis,
 Militibusq; suis portam referare per arthram,
 Dum vincunt Sancti fallentis præmia mundi,
 Atq; coronatis gestant vexilla manipulis.
 Tempore Gothofu fuerat virgancula quædam,
 Quæ propriam ex schola sumpsit Scholastica nomē:
 Hanc Deus vbertim coelesti munere ditat,
 Aurea virgineo luerantem præmia voto.
 De qua hoc præcipuum vitæ rumusculus almæ
 Diulgare solet, lætis quæ tenditur orbis,
 Quod fratrem sibi met germano forere iunctam,
 Subnixis precibus gestit compellere virgo,
 Quatenus acciperent sacrarum dulcia nocturn
 Fercula librorum, & sancti conuiuia verbi,
 Equibus affarum saturantur pectora plebis,
 Atq; faginantur sanctorum corda virorum.
 Sed fidus precibus frater non flectitur vllis,
 Quin imò sanctam contempnit voce sororem,
 Tum virgo Christum pulsat voce benignum,

38.
S. Eulalia,

Te
alud T. 3

m. f. armat
re,

antiqua
347

39.
S. Schola-
stica,

HOC LIBRUM
 DONAVIT
 S. J. V.
 27

Vt sibi dignetur vulnus sanare doloris,
 Mox igitur cœlum nimbo so turbine totum,
 Et conuexa poli nigrescunt æthere furuo,
 Murmura vasta sonant flammis commissa coruscis,
 Et tremuit tellus magno tremebunda fragore,
 Humida roris fluis humectant vellera guttis,
 Irrigat & terram tenebrosis imbribus aër,
 Complentur valles, & larga fluentia redundant.
 Tunc manfit volens, qui pridem sponte negauit,
 Quod germana petit deplorans anxia curis.
 Sic DEVS aufcultat deuota mente rogantes,
 Quamlibet à nullo solandi verba capeffant.
 Nobilis in Roma vixit pulcherrima virgo
 Constantina, noue præbens spectacula vitæ,
 Omnibus integrè qui conuersarier optant,
 Lurida linquentes veteris contagia vitæ.
 Hæc inquam virgo cœlesti freta patrono,
 Contempfit mundum felix cum flore virentem,
 Arida ceu paleæ projecta peripsama squalent,
 Utq; magis superas, rumore aduerte parentum.
 Nam pater auguste regnorum scepra gubernans,
 Imperium mundi, Christo regnante regebat,
 Qui Constantinus nomen sortitur in æuum.
 Hic sobolem sanctam miro dilexit amore,
 Dum vitæ meritò latè præconia cursant,
 Quam pater intactam summus sub dote sponddit.
 Felix virginis cum iam pubesceret annis.
 Namq; proco fuerat, quo non præstantior alter,
 Regibus exceptis, qui mundum iure gubernant,
 Desponsata probo, pactis sponfalibus arrhe,
 Sed DEVS integram satagens seruare puellam,
 Satrapæ mentem stimulis compungit acutis.
 Funditus vt pompas sæcli spreuisset opimas,
 Mallet immunis regi famularier alto,
 Deliciis mundi quàm opulentis degere diues.
 Cui sic euenit miranda salutis origo,
 Tempore nam quodam diris exercitus armis,
 Scythicus adueniens densa supante caterua.

f. fremakunda,

40. S. Constantina.

Hoffi-

Hostibus innumeris Thraciam vastabat inertem,
 Tum gener Augusti vallatur milite, *parua
 Mœnibus inclusus, mox propugnacula scandit,
 Armis diffusus saevo grassante tumultu,
 Esset ut horrenda crudefcens mortis imago,
 Et desperatus torperet miles in vrbe.
 Tunc consul Paulo, nec non hortante Ioanne,
 Ocyus excelso deuotus vota spondit,
 Ut Saluatori reliquum seruiret in auum,
 Christicola clarus, delubra vetusta relinquens,
 Si populi strages, & saeva pericla duelli
 Protinus auferret solita clementia Christi,
 Temperiem reddens discussis turbine belli.
 Quæ cum dicta forent spondentis voce sequestra,
 Extemplò, Christi sensit solatia prator,
 Cœlicolis superis mox defendentibus vrbem,
 Simula dum passim verterunt terga phalanges,
 Pace salutiferis populum stipante coronis.
 Deniq; cum voti remeasset compos ad vrbem
 Compta triumphorum fortitus labbara Princeps,
 Indyta Romanis reuehens ex hoste trophæa,
 Seruorum decies quingentos liberat heros,
 Hoc est, vernarum famulantia millia quinq;
 Participes faciens Romanis ciuibus omnes.
 Nec petit Augustum pactam sibi reddere sponsam,
 Coniugium penitus famosum sponte *reculans,
 Spreuit opum nodos, mundi; reliquit habenas,
 Ut pauper Christum miles sequeretur egentem,
 Iam factis complens *----- scripta docentis,
 Tota vouete Deo reddentes debita pacta.
 Sic Deus omnipotens famulam protexit amantem,
 Vocibus assiduus pulsantem regna Tonantis,
 Ut se seruaret fator integritatis amator,
 Lurida linquentem scaui colludia luxus.
 Plures nam Christo conuertit dogmate turmas,
 Exemplo simul, & celebri rumore coruscans,
 Vberius pandunt geminæ quod forte sorores,
 Attica, & Artemia pratoris sanguine creta,

m. s. vocau-
sans.

Quem Gallicanum vocitabant seculæ præfatas
 Præfatas cuius soboles regina monebat,
 Virgineum castis vt seruent gestibus ætium,
 Florida quæ pariter meruere trophæa pudoris,
 Dum mundum linguunt transacto tempore vitæ,
 Et faustè properant ad cæli sidera sursum.
 Nec minus interea Romæ tiruncula Christi
 Floruit Eustochium, veneranda filia Paula,
 Infula quam nitidæ comebat casta iuuenta,
 Legibus angelicis seruantem iura pudoris.
 Quamuis Blasillam seclis fortuna sororem
 Necteret ad thalami copulam, tedasq; iugales,
 Vincula comptorum passuram blanda tororum.
 Attamen creptum sic luxit sponsa pudorem.
 Cum vir mundanæ clausisset lumina meta,
 Plangere ceu solet ablatum matrona maritum,
 Anxia dum queritur singultu funera sponsi.
 Hos igitur threnos, quos mundi fata faceffunt,
 Lethifer & morbus crudeli calce laceffat,
 Eustochium lacrymis virgo non sensit amaris,
 Mellea mundani temnens contagia luxus,
 Aspdis vt morsum spernebat basia buccis,
 Dulcia sed Christi compressit labra labellis,
 Oscula dum supero defixit limpida sponfo,
 Vt cecinit quondam famoso carmine princeps,
 Qui sceptrum regni Solymsi erexit in aruis,
 Personam Christi, sponsali dramate sumens.
 Sicinquam voti vixit virguncula compos,
 Vt meritò fama reliquum celebretur in æuum,
 Cùm sacer interpres conscripsit opuscula plura,
 Qui rudis, & veteris digessit fatina legis,
 Hebraea Romulidis vertens oracula linguis,
 Nec non Argolicas Italo sermone loquelas,
 Idem translator biblis opulentus opacis
 Transfudit in latium peregrina volumina pandens,
 Thesaurosq; simul librorum fortè Pelasgos
 Edidit in lucem, quos pagina texerat umbra,
 Clauibus Ausonia verbis cluffella resoluens.

41.
S. Basile-
chium,

S. Hiero-
nymus.

Tomum

Tomum præterea comptum sermone polito,
 Ad famulam Christi scripsit didascalus idem,
 In quo pinguntur castæ præconia vitæ,
 Qualibus integritas ornatur candida fertis,
 Immunes artus fervans sine sordē petulca,
 Sic soboles Paula degit lectissima virgo,
 Donec supremam clausissent secula metam,
 Aurea tūm properè pene traxerat regna polorum
 Spiritus, ad superas anima remeante cateruas.

Hic quoq; metrorum crebre fecit laude per orbem,

Demetridis honor sacrata virginis almus,
 Quam licet Europæ faustis natalibus ortam
 Plurima cum densis celebrarent agmina turmis,
 Punica læcepta tamen præconia sancta supescant,
 Virginis egregiam vultu mirantia famam.
 Sicut enim lychnus modii non clauditur umbris,
 Summa sed potius fulgescens arce locatur,
 Omnibus ut radiet clara cum luce coruscans;
 Sic sacrata Deo, casto virguncula sexu,
 Vixerat in terris cœlesti freta patrono,
 Inclita hæc fuerat generosa stirpe parentum,
 Nobilibus titulis vitæ cunabula lumens,
 Sed tamen ante DEVM multo generosior extat,
 Virtutum meritis rutilans, ut gemma corona,
 Pulcra comis, circūq; decens, & candida vultu,
 Fronte caperrabat frugalis virgo TONANTIS.
 Hanc opulenta sibi certatim turma Procorum,
 Formosam specie, thalamis adsciscere gessit,
 Plurima dum felix ditis patrimonia gaza
 Possidet obryzum, ac gemma fulgente metallum,
 Ac segmentata fulgebat veste virago.
 Innuba sed voluit dotales linquere potipar,
 Et superi potius sponsa lentescere labris,
 Suavia compressis impendens oscula buccis.
 Nam nuper legi facundo grammatei lobora,
 Virginis eximiam qui scribit comitate vitam,
 Ut precibus genitrix subnixis sanctæ poposcat,
 Cum pia trans pontum pulsaret certa Mægaram.

42.
 S. Deme-
 tridis, vide
 S. Hier. ep.
 ad Deme-
 triadem
 virgo

* S. Hiero-
 nymus,

anno I.

Sci-

Scriberet vt suboli doctrinam ritè supernam,
Qualiter in cordis thesaurum condat acerra
Virgineum, seruans stupri sine sorde pudorem.

Tempore quo rigidos seui tormenta tyranni

Athletas Christi cogebant ferre cruenta,

Tres simul illustres sumserunt... sorores,

Splendida purpureis plectentes scita coronis,

Dum simul integritas candens & passio rubra,

Virginibus Christi cumulabant præmia dupla,

Quarum per profam descripsi nomina dudum.

Inpius Augustus qui mundi regna regabat,

Hæc Christi famulas nuptis affectare gessit,

Plurima lætatis promittens dona puellis:

Si mallet omnes confortes esse Procorum

Nobilium pulcra fungentes dote virorum.

Si vero nolent ritum complere iugalem,

Mox tormenta iubet sanctas perferre puellas,

Lurida passuras strictis ergastula claustris,

In quibus exigua caperent nutrimenta crustæ:

Sed tamen infontes felix Anastasia vernas

Pascere non cessat præbens alimenta misellis,

Quæq; supremæ quæstus, simul & patrimonium gazæ

Martyribus confert, mortis discrimina passis.

Illius idcirco diuulgant secula famam,

Et rumor laudis perpes crebre crescit in æuum,

Quæ contempta sui spreuit patrimonium sponsi.

Et sequitur Dominum neglecta sorte mariti.

Pertulit idcirco pœnas matrona cruentas,

Quas nunc in chartis biblorum digerit ordo,

Et legitur felix descriptis passio scedis,

Annua dum redeunt celebrandis tempora festis.

Denique prædictas germana mente sorores,

Diri tortores ducunt in carcere cæco,

Quas simul adspiciens formosis vultibus, atrox

Præses Dulcitiis spurco succenditur igne,

Luxuriæ stimulis cæco correptus amore.

Plurima tunc pellax spondebat dona puellis,

Si mallet animo nutum complere nefandum.

431
S. Anastasia
sa.

Scd

Sed famulas Christi protexit parma pudoris,
 Spicula luxuriz spernentes corde profana.
 Sed nocturna quies cum fessos occupat artus,
 Dulcia dum famule cecidissent carmina Christo,
 Odis Psalmorum pulsantes ostia cœli,
 Audet atrox sanctam spurco flammatus amore,
 Audacter cellam stolidis irrumperere plantis,
 Sed præstante Deo cœcatur corde malignus,
 Basia cacabis dum stultus tradidit atris:
 Sic ollis niger, & furva sartagine teter,
 Per totam noctem præses deluditur amens,
 Defensante Deo, sacrasque tuente puellas,
 Egreditur tandem infelix gurgustia linquens,
 Quem scelerum socii nequeunt cognoscere fronte,
 Sed procul abscedunt vasto crepitante tumultu,
 Linquentes larvam, furivum phantasma putabant.
 Nam proprias acies fautor cœcabat iniquus,
 Ut solus nebulam strophæ (non) nosset adulter,
 Cernere quam reliqui quirent sine fraude maligna
 Tum petit Augusti demens suffragia questus,
 Vindicet ut flagris vernarum crimina fontum.
 Quo viso proceres densa stipante corona,
 Cum colaphis cedunt, & lento vimine flagri,
 Ut procul effugeret facies larvata nectandi.
 Ducitur ad propriam famulis comitantibus aulam,
 Moxq; clientelæ resonant singultibus ædes,
 Dum cernunt dominum picca fuligine pictum.
 Autumat in cassum fretas virtute magorum
 Hoc sibi * clasma tetrum sacras gestasse puellas,
 Idcirco peplis iussit fraudare beatas,
 Pasceret obscenos ut nudo corpore visus.
 Quos prius in latebris fraudis phantasma fessellit.
 Sic Deus ex alto, qui sanctos iure triumphat,
 Cum forti famulas dextra defendit inermes,
 Ut nullus membris posset auferre cyclades.
 Venit ad extremum princeps Sifinnius atrox,
 Ut famulas Christi, si nolent tura litare,
 Nec delubrorum ritus offerre profanos,

f. phosus;

Infantes pariter crudeli morte necaret.
 Sed nullus valuit sanctas terrore minarum,
 Quamuis centenis plagis in cumberet atrox,
 A Christi cultu mentes discludere fixas.
 Tum geminas mandat flamma crepitante cremari
 Quæ sic orantes potius, quàm damna ferentes,
 Angelicis vlnis ad cæli sidera scandunt.
 Tertia sed sequitur cunctum visura supernum,
 Tramite dissimili tendens ad premia vitæ:
 Spicula dum patitur longis exempta pharetris,
 Vulneribus crebris occumbens saucia virgo,
 Purpureusq; cruor tenera de carne cucurrit.
 Præterea geminas divulgat fama sorores,
 Romæ sortitas primæ cunabula vitæ.
 Nomine nempe prior felix Rufina vocatur,
 Altera posterior floris ætate, Secunda.
 His pater * Asterius, nec non Aurelia mater,
 Nobilium pulera Consulum dote Procorum.
 Sed tamen illustres sponsalia iura recufant,
 Cunctaque fallentis mundi patrimonia spernunt,
 Ut sponsi thalamis, cæli qui regnat in arce,
 Iungantur iugiter, quo floret pulcra iuuentus,
 Et nunquam aggreditur rugis * fulcata senectus.
 Harum igitur sponsi, neglecto tramite Christi,
 Errorum anfractus salebroso calle sequuntur.
 Quamuis ante fidem gestarent pectore puram,
 Idcirco sponsæ temnentes iura Procorum,
 Urbis Romanæ relinquunt fastigia cæssa,
 Ut tempestatem tranquilla mente nescirent,
 Quam reasponsorum concinnant famina sponsum.
 Namq; petunt pariter Bæsternis prædia nota,
 Quæ procul in Thuscis felices parte regebant.
 Sed rursus Romam sponsis prodeuntibus, ambæ,
 Missis militibus properè ducuntur ad urbem,
 Squalores pariter passuræ carceris atros.
 Tunc Rufina soror dictis parere nefandis
 Renuit, ut vetitum fanis offerret honorem.
 Cæditur idcirco cum lentis femina flagris.

44.
 S. Rufina,
 & Secunda.
 * m. f. Asterius.

* m. f. senectus.

P Vt

Ut soror adspiciens mollescat mente Secunda,
 Verbera dira pati cum sanctos cerneret artus,
 Sed fecus euenit, quam tortor credidit atrox,
 Dum nutabundis non fatua virgo loquelis.
 Nam constanter ait, nunquam tremebunda Secunda
 Adfer cuncta simul nobis tormenta cruenta:
 Ignes, & macheras, & rubras * vibice virgas,
 Restes, & fustes, & dura grandine fasa,
 Cœrula sanguineis harpagas vulnera riuus,
 Quot tu pœnarum genera crudeliter inferas,
 Ast ego tanta feram victo tortore tropæa:
 Quot tu concinnas crudi discrimina lethi,
 Tot nos in supera numerabimus arce coronas,
 Tunc iterum carcer laterne luminis expers,
 Passuras claudit fumoso stercore pœnam:
 Sed splendor lucis radiantis ab axe polorum,
 Furuas exstinguit latebrosi carceris umbras,
 Et fœtor simi, vt turis fragrantia spirat.
 Posthæc in thermas ambusto torre calentes,
 Ambas trudebant diuino numine fretas.
 Sed tamen in thermis crepitantes fomite flammæ
 Protinus exstinxit cœlesti rore potestas.
 Artus virgineos sic textit parma pudoris,
 Vt nihil innocuis læsisset caro fauillis,
 Sed fax, & fomes, & dempto pruna vigore,
 Nequidquam ardentes sopito torre tepabant.
 Tum famulas tortor sacratas imperat atrox
 Pondere cum scopuli collum constringere nexu,
 Alueus vt Tiberis inersisset gurgite glauco,
 Quas prius exulsi non audent vrere torres:
 Sed famulas Christi necebant cœrula fluctu,
 Frigida cum vitreis stupuerunt flumina flustris,
 Ad ripas remeans rursus cum sospite vita,
 Corpus virgineum damnat ceu * plana carina,
 Tunc iussu rigidi truculento principis æquæ
 Sanguine purpureo sanctarum membra rubescunt,
 Ambæ martyrii mercantes ferta cruenti;
 Nec non virgineos sumperunt iure triumphos,

* m. f. obi-
 eo. f. obice,

* m. f. plâ-
 ca carina,

Rura relinquentes caelorum regna capeffunt,
 Quamuis ossa tegat tellus, & tumba sepulcra
 Artus includat pro Christo funera passos,
 Donec scintillans exurat secula carbo.
 Attamen ad caeli scandunt spiracula sedes,
 Absque chao denfis gestantia labbara turmis.
 Quando cateruatim vallant caeleste tribunal.

Tempore quo Decius triquadrum rexerat orbem,
 Militibus Christi mortis discrimina patrans;
 Extitit in Roma binarum fortè fororum
 Fama præcipuus, pulsans rumoribus aures;
 Quas nullus poterat tormentis vincere tortor.
 Quamlibet infantes multaret caede cruenta,
 Vt vitæ auctorem reflexa mente negarent.
 Altera de geminis felix Anatolia dicta:
 Altera sed gestat verum Victoria nomen,
 Has igitur sponfis claris natalibus ortis
 Ad prolem generis satagunt adiungere nuptas.
 Sed mens virginis ambarum torrida flammis
 Stuppas luxuriæ combussit torre pudoris.
 Spureitias mundi contemnens corde caducas,
 Diuitias spargunt, simul & patrimonia dantes.
 Aurea purpureis calcant crepundia gemmis,
 Cunctaq; pauperibus mox ornamenta misellis,
 Nil sibi seruantes, vendunt pro sipe superna.
 Nuntius è caelo pinnatus labitur alto,
 Flammeus aspectu, niueo candore coruscus,
 Sceptrorum lumen dextra gestabat in alma;
 Ambas alloquitur tali cum voce puellas.
 Nunc procul à vestro pallorem pellite vultu,
 Pectore nec pauido quatiens timor illa pulset,
 Dum vobis thalamus paradisi sede locatur,
 In quo perpetui nunquam consortia sponfi
 Deficient penitus, sed gaudia longa manebunt.
 Si vos virginitas comes indefensa tuctur.
 Tunc ambæ seruant castæ consortia vitæ,
 Angelus vt dederat sanctis præcepta pudoris,
 Vtque fugam vitæ cum mors in limine latrat,

45.
 S. Anata-
 lia, et S.
 Victoria

Marcida depopulans vitali pectora flatu.
 His igitur gestis ringuntur scrua Procorum
 Pectora lethifero zeli maculata veneno,
 Dum cernunt amplum sponfas expendere censum.
 Interea Romam linquens Victoria virgo,
 Exul in exilium tribunali ducitur vrbs,
 Quo draco funestus ruetabat flamina ventris,
 Limpida lethiferis corrupens aera venenis,
 In tantum, vt ciues vasto crepitante tumultu,
 Linquere iam mallet pollutam flatibus vrbe,
 Exosi latebram, qua horrens belua latebat.
 His igitur miseris spondet Victoria virgo,
 Credula si Domino pandant praeordia Christo,
 Lurida pestifero linquentes idola cultu,
 Vt dicto citius truculentam flumine * gypsam,
 Quae turmas vulgi multabat strage cruenta,
 Pelleret e populo, dum mallet credere Christo.
 Quod dum sponderent concordi voce cateruz,
 Illicò squamigerum proturbat virgo chelydrium,
 Et procul in vacuas iussit reptare falebras.
 Mox draco crudelis sermonum pondere pressus,
 Deserit obscurum squamosa pelle sigillum.
 Sic virgo felix aethrali freta triumpho,
 Ingentem explodit sancta virtute colubrum,
 Vt nunquam vltorius serpens irrumperet antrum.
 Sed procul abscedens incultis exulat aruis.
 Iusserat vt * gypsam verbo torrente migrare,
 Ciuibus impendens expulso natrice palmam,
 Tunc rogat ciues felix vernacula Christi,
 Quatenus in crypta sibi, natrix vnde nefanda
 Aufugit, pariter dignentur condere cellam:
 Mox veneranda Dei supplex vt virgo poposcit,
 Insuper & decies senas iunxere puellas,
 Quae precibus crebris laudarent voce Tonantem,
 Odis Dauidicis modulantes carmina * sanctè.
 Tunc Procus Eugenius delubri flamine fretus,
 Turificare iubet, munusq; offerre Dianæ,
 Alma sed imperium spreuit complere nefandum.

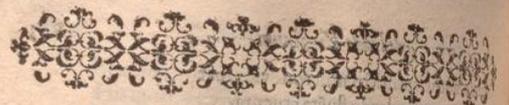
* gypsam
 pro dip/ta-
 da, leg.

* f. dip/am.

* m. f. san-
 ctè.

Idcirco macheram stricto mucrone vibrabat
Crudelis tortor fundendo flueta cruenta,
Virgineos artus confecerans sanguine rubro.
Mox interfector sensit discrimina palma,
Arida marcescens dum torpet dextra lacerto.
Insuper expertus calloso corpore lepram,
Vermibus & scatens, effluit flamen in auras.
Sic quoq; famosis, felix Anatolia signis
Claruit, exilium scæui perpeffa tyranni.
Consulis en sobolem constrictam nexibus arctis,
Expertem sensus cum bruta mente vagando,
Hostibus explosis restaurat pectus anhelum,
Quorum ore rudi diuersis pestibus ægros
Conglomerant pariter stipantes agmine sanctam.
Ollis optatam reddebat virgo salutem:
Nec non & morsum, qui toruam carmine gypsam
Irritat vt Sanctos crudelis belualacertos,
Dentibus horrendis, & rictu rodât aperto,
Extemplo curat disrumpens vincla chelydri,
Qui prius in spira morsum glomerauit inertem.
Idcirco cursim festinat credere Christo,
Agnosceus propriam tanta virtute salutem,
Insuper & meritum cumulauit sanguinis ostro,
Præmia sumpturus cum cœli cœtibus almis.
Candida postsequitur cum binis martyra fertis,
Integritas nitidam, nec non & passio rubram
Plumabant pariter maesta virtute coronam.

Asbelmi Episcopi.

INCIPIT DE OCTOPRIN
cipalibus vitis.

DIgestis igitur Sanctorum laudibus almis:
Quorum rumores sub caeli culmine flagent,
Restat, ut ingentes depromant carmina pugnas,
Ex vitis procedentes, virtutibus atq;
Virginibus Christi, quae caeli regna negabunt,
Florida lucifluae claudentes limina portae,
Ni virtute Dei procul climata fatigant,
Et fugiant furas Christo trudente sub umbras.
Ecce cateruatim glomerant ad bella phalanges,
Iustitiae comites, & virtutum agmina sancta.
His aduersantur vitiorum castra maligna,
Spissa nefandarum quae torquent specula rerum,
Amula ecu pugnat populorum pugna duorum,
Dum vexilla ferunt, & clangit classica salpax,
Ac stimulant Martem legionum cornua cantu.
His inquam denso virtutes agmine plures
Occurrunt vitis gestantes bellica signa.
Cassida cum thoracis, nec non ancile duelli,
Et macheram verbi, peccati monstra necantem,
Se in spatium pariter portant ad praelia mundi.
Virtutes quoque parmarum testudine sumpta,
Saeva profanorum contundunt tela sparorum.
Virginitas igitur quae calcet crimina stupri,
Quam non deturpat peccati saeva cicatrix,
Contra bellantes studeat certare cateruas,
Ostenosque duces, quibus haerent agmina saeva,
Viribus armatis nitatur vincere virgo.
Nec solum prodest tiro nes sternere stupri,
Et macerare suam crudeli vulnere carnem,
Cetera ni fuerint vitiorum crimina septem,
Ad diram prostrata necem grassantibus armis.

Vt populus Domini liquit Memphitica sceptris,
 Humida cum siccis peruadens carula plantis,
 Et quater annorum compleuit tempora dena,
 Hoc est, octeni spatiosa volumina lustris,
 Vsq; quo promissa telluris regna capestat.
 Sed plebs Ægypti rubro sub gurgite merfa,
 Quæ turmas flustris densas perdebat aquis,
 Ingluuiem ventris iuste signare potestur.
 Quapropter prauas expugnans Virgo cohortes,
 Hanc pestem primò diram certamine vincat,
 Quam sequitur scelerata phalanx, luxusq; ciborum,
 Ebrietasq; simul, nec non & crapula cordis,
 Ingluuiem dapibus quæ semper pascit opimis,
 Sed gula, quæ dulcis lacrat fercula victus,
 Et gestit saturare sui penetralia ventris,
 Ac stomachum farcire studet præpinguibus extis,
 Ieiunii validis pellax profernitur armis.
 Nam protoplastus, quem rex formauit olympi,
 Ruricolamq; rudem palmis plasmauerat almis,
 Pectora foecundans cœlesti flamme vitæ,
 Iam dudum cecidit prostratus fraude gulosa,
 Dum vetitum ligni malum decerperet ambro,
 A quo pestiferum gliscebant semen in orbe,
 Vnde seges spissa spurcis succreuit aristis,
 Ebrietas animos solet eneruare virorum.
 Nam fator & mundi regnator post cataclismum,
 Cum genus humanum multarent æquora flustris,
 Pastinat in serobibus frondenti palmitè vitem,
 Atq; bibens nectar nudabat turpe veretrum.
 Proles vt stolidè rideret voce procaci,
 Quod probrum cupiunt fratres velare paternum,
 Tertius & primus pepeli sub veste tegentes,
 Si Bacchus valuit venerandum cogere vatem,
 Vt deuotaret sobolem, & genus omne nepotum,
 Dicens; Sit famulus Canan maledictus in æuum.
 Nunc potius metuit defuiti pocula virgo,
 Æthralem linquat ne victrix forte coronam,
 Ebrius ad vitæ se nescit tendere callem

*m. f. almæ
mendosè.*

*r.
Gula.*

*m. f. glossa
sorhorat,
deuorata-
nem.*

Loth

*quos f. de.
f. d. e. a. t. u. r.

Loth quoq; qui largus sceleratos vixerat inter,
 Hospes hospitibus præbens umbracula tecti,
 Dapilis & tribuens cunctis solamina victus,
 Cum scortatores, & molles corde cynedos,
 Qui Sodomæ facinus patrabant more nefando,
 Cœrula sulphureis torrent flumina flammis,
 Nonne fator soboles stupro cognouit adultus,
 Ebrius in thalamo natarum nefcius errat?
 Quod scelus infandum patretur crimine nunquam,
 Ni mero madidus nesciret iura tororum.
 Quid memorem sapiæ temulentum necitare Nabal,
 Qui genus extorris, nec non & nomen auitum
 Ebrius exprobrat, stolidi cum voce cachinnans.
 Et ni matrona prudens, fore damna marito
 Peruigili sensu nosset ventura maligno,
 Heu quantos demens seu quales stragis acervos,
 A rege spreto pateretur lentus in aula!
 Ut nullum paries mingentem lotia nosset,
 Ante Aurora rubrum quam lumen spargeret aruis.
 Idcirco hanc beluam studeat superare virago.
 Ne balena vorax valuas explodat olympi,
 Spiritus ut nequeat paradisi scandere sceptrum.
 Dura quidem iugiter virtutes bella facessunt,
 Ingluuiem contra, vineentem ferrea corda.
 Sed tamen integritas iciunis viribus obstat,
 Frangantur dapibus ne propugnacula mentis,
 Nectaris idcirco contemnit pocula mullâ,
 Atq; opulenta fugit pro Christo fercula virgo,
 Virginitas felix, queat inseruire Tonanti.
 Exin certamen stuprorum bella secundum
 Blanda cient castè Christo famulantibus alto.
 Verùm virginitas scortorum casta lupanar
 Conculcat pedibus cœni foetentis ad instar.
 Ex hoc nascuntur monstro turpissima verba.
 Nec non scurrilitas, & scœno ludicra gestu,
 Friuolus, & fallax amor, ac petulantia luxus.
 O quantos, quale sue viros, & laude celebres,
 Hæc Bellona ferox tub tristia tartara trahit!

2.

Z. a. n. n. i. a.

Virg.

Virgineum demens strophosa fraude triumphum
 Non sic egregium virtutis perdere palmam
 Forma venustatis valuit compellere Ioseph,
 Qui dominam spreuit neccentem retia luxus,
 Et stuprum fugiens pepli velamina linquit
 Idcirco felix meruit Memphitica scepra,
 Quem solus celebrem terrarum prædicat orbis.
 Quid referam Iudith generosa stirpe creatam,
 Prostitulum regis temnentem pectore puro,
 Et stuprum sceleris calcantem corde profanum?
 Ciuibus idcirco mortis discrimina passis,
 Casta cruentatum gestavit fulua tropæum,
 Integrum seruans deuota mente pudorem.
 Sic vitium carnis polluta sorde renatis
 Integritas almo contemnit casta triumpho.
 Æmula virginis proturbans bella sagittis,
 Lutida prostibuli ne possit serpere virus
 In fibras fragiles succensis torre medullis.
 Post philargyria producit tertia bellum,
 Interpretatur vitium quod fortè cupido.
 Hæc ductrix pugnae stipatur milite denso.
 Non sola graditur per publica strata pedestris,
 Arma cruenta ferens, & spicula lita veneno.
 Hæc comites prauos, itidem mendacia mille,
 Fraudes & fures, ac falsis friuola gestis,
 Appetitus turpis lucri, & periuria inepta,
 Atq; rapinarum maculatos crimine quæstus,
 Conglobat in cuneum cum falsis testibus ardens,
 Vt Palmista canit lacrymans delicta reorum,
 Semper auaritiæ numis seruire volentum,
 Theaurizat, & ignorat, cui congreget illa,
 Paulus Apostolico promulgat famine Doctor,
 Cunctorum causam contestans esse malorum.
 Hoc vitium idcirco conetur frangere virgo,
 Dum facinus vastum loculi gestator auarus
 In Dominum lucis strophæ patrauerat atra,
 Credita qui rabidis furtim marsupia palmis
 Compilat, & stipem cupidus clam fraudat egentum.

3.
 Auaritia

¶ Vltio

Ultio quapropter lethali calce reatum
 Vindicat, & furem crudeli verbera plectit
 Qui regem cœli redimentem secla erore
 Vendidit argenti cæcatus munere dement.
 Nec non Hebrææ gentis regnator avarus,
 A quo florigerum fraudatur vinea Naboth
 Coniuge crudeli * scidam scribente nefandam,
 Hoc scelus amborum strophoso crimine gestum
 Castigat ex superis prospectans arcibus vitor.
 Namq; cruenta canes linxere fluenta tyranni,
 Qua dudum occubuit scopulorum grandine vasta,
 Innocuus princeps, qui nullum læserat armis.
 Iezabel verò quæ tomum scripsit ad urbem,
 Atq; probos Domini multavit dira Prophetas,
 Acriter horrendi discerpunt dente molossi,
 Membraq; purpureo tabo perfusa ruebant.
 Sic quoq; quassatis Princeps sub mœnibus vrbis,
 Perdidit aurati vitam per lucra metalli.
 Tale fuit lethum miserorum fortè clientum,
 Quos simul ----- saxorum turba terebat,
 Cum Domini populus muri pinnacula septem
 Denso vallaret cuneo fulgentibus armis.
 Salpici & clangor, nec non & classica sistri
 Horrendum incussere metum per corda virorum.
 Mox euerla ruunt vrbis fastigia fracta,
 Quæ dudum steterant septenis arcibus ampla.
 Aurea sic cupidus cumulans crepundia quæstu,
 Farcit egens iugiter fuluo nummisinate saccum:
 Et tamen expleri rabies ambusta negatur.
 Ceu laris accensi crepitant incendia flammis
 Amplius, & quanto fuerint augmenta rogorum,
 Tanto plus sutiunt vt torris fomite flagrent.
 Sic igitur cupidus nec non infernus, & ignis
 Conferri possunt terno paradigmate rerum.
 Ast verò quartam trux congregat ira cateruam,
 Quæ semper furibunda cupit discrimina belli:
 Et ciet ad pugnam mentes discordia fratrum,
 Dum copulata * piè dirumpit fœdera pacis.

m. l. scda.

Ira. *

f. pia.

Ex hoc nascuntur cædes cum strage nefandas
 Et clamor vocis, simul indignatio frendens.
 Sed moderata gestat certam patientia terram,
 Atq; cruentatum ferro fractura cerebrum,
 Iræ bacchantis strepitum compescit anorem,
 Vincere ne valeat Furiarum maxima mentes.
 Quamuis Gorgonco stridat maculata cruore,
 Atq; venenatis mordendo sibilet hydriis,
 Dum caput ex Erebo nigricantis filia Noctis
 Tollit, & in mundum Stygiis emersa latebris,
 Sulcat Alecto scæuas ad scandala mentes.
 Hæc solet ad bellum ferratos ducere contos,
 Horrida facturos animabus vulnera Sanctis.
 Nostras ni Dominus mentes defendit inermes.
 Tristitiæ quinto grassantia bella tumultu
 Virtutum muros, & propugnacula frangunt,
 Tironesq; Dei vexant crudelibus armis.
 Quamquam pusillanimes trux desperatio mentes
 Opprimit incautum obtentu rancotis amaris.
 Bellator Christi sed mox vmbonæ retundit,
 Gestans tristitiæ pariter genus omne mucronum,
 Quæ mentem stimulare solent, ni fortè fatiscat.
 Hunc morbum ægroti medicantur gaudia cordis
 Spiritus & læto moderans præcordia gestu,
 Nec rigor, & rancor mentis penetralia turbent,
 Vt nequeat Christi securus viuere miles.
 Frangatur potius mox desperatio in cæsta,
 Ne ruat in præceps, mentisq; statura labatur.
 Si firmo careat nostri fundamine Christi,
 Qui semper tremulos tutatur gratia gratis
 Et nullum patitur lethali vulnere labi,
 Ne desperatus medicantem spreuerit æger.
 In geminas istud nomen se fundere partes
 Creditur, & duplici dirimuntur tramite caussa.
 Vna salutaris tendens ad limina lucis,
 Altera mortalis penetrans ad tartara tetra,
 De qua nos Dominus saluare dignetur ab arce.
 Hinc acciunt sextam torpens Accidia ducit.

m. sinor-
mem.

3.
Tristitia
seu despe-
ratio

6.
Accidia,
s. Accidia

9 2 3

Otia

Otia quæ fouet, & somnos captabit inertes,
 Importuna simul verborum friuola fontum,
 Instabilis mentis gestus, & corporis actus,
 Inquietudo simul stipatur milite denso.
 Peruigil hanc pestem caleat Constantia mentis,
 Quæ creta Christi gestit defendere vitam,
 Hostibus explosis secura pace potitur.
 Spiritus ille vagus cupit, vt mens otia quærat,
 Occupet & studium iam somnolentia sensum,
 Sedula sollicitum pulset ne lectio peccus.
 Lumina nec vigilum scripturæ tramite tendant.

7.
 Cenodoxia
 seu vana
 gloria.

Septimus insequitur densis exercitus armis,
 Quam pestem prisici dicunt Cenodoxia Græci,
 Vana quod in Latium transfertur, gloria, nomen.
 Hæc protoplastum pellexit fraude colonum,
 Dirum perluadente scelus fautore malorum,
 Tales ex atro dum rupit pectore voces:
 In quacunq; die vultis decerpere fructum,
 Mox patefacta sunt vestris lumina frontis,
 Nec non diuini vobis comitantur honores.
 O quam falsa latro spondebat friuola mendax,
 Vt concessa rudis fuscaret munera vitæ,
 Nonne satis foret, vt quadro cum cardine mundus,
 Quem vertigo poli longis anfractibus ambit,
 Vltibus humanis feruiret ritè per æuum,
 Infula terrenos ni cæli comat alumnos,
 Heu scelus, heu facinus, miseris mortalibus ortum,
 Et hoc ex vana præsertim gloria fretus,
 Haud meruit princeps spe circumuentus inani.
 Ex hoc gignuntur vitiorum fomite clades:
 Lethiferi primum verbi contentio præceps.
 Inde hæresis gliscit, nec non iactantia crescit,
 His quoq; congregitur præsumptio trux nouitatis,
 Sed tiro infracta tectus testudine Christi,
 Horrida vulnifici detrudit spicula ferri.

8.
 Superbia.

Octauam cumulat . . . . Superbia turmam,
 Militibus Christi torquentem pila piaculi,
 Quæ glomerare studet ventosa fraude maniplos,

Et graditur semper fastu comitata maligno,
 Dumq; pedes pergit per mundi crimina fallax,
 Sed cristata caput quassat sub nubibus atris.
 Nam plerunq; probos propriis prostertere telis
 Nititur, & strages alienis facit at armis.
 Nascitur atra frutex ex ista radice frondens,
 Et nemus umbrosum diro de semine surgit.
 Primò, contemptus procerum præcepta docentium,
 Dum mentis typhus ventoso pectore turget,
 Nec non inuidiæ pestis progignitur inde,
 Quæ solet æquales tumido contemnere fastu,
 Atq; satellitibus spretis regnare superba.
 Namq; per inuidiam læthalia sceptrâ vigeant,
 Dum prædo pellax, & tetræ mortis amator,
 Auctorem generis strophâ pellexit inani,
 Scanderet ad superas arces ne turba nepotum.
 Sic quoque luoris tabo corruptus in orni,
 Splendida germani dirupit fœdera frater,
 Pinguis qui primus * combusserat exta bidentum,
 Despicente Deo crudelis munera Cain.
 Inde praua seges gliribus densescit * acerbis,
 Sanguine purpureo dum scaeuus rura eruentat,
 Inde superbarum nascuntur murmura vocum,
 Et crimen cordis dicto par ère negantis,
 Ac lacerans homines * trux detractio linguæ.
 Cætera quæ dudum numerauimus agmina septem,
 Inter mortales terrena stirpe creantur.
 Ast verò monstrum, de quo nunc pagina fatur,
 Principium sumpsit super alta cacumina cœli.
 Angelicus princeps, & protus lucifer æthræ,
 Ex aquilone suum dum sublimare tribunal
 Gessit, & Domino similem (se) fraude spondit.
 Iamq; nouem lapidum forma phaleratus amœna,
 Contra creatorem frustra turgescere cœpit,
 Dum scelus horrendum tetra sub pectore versat,
 Ut Dominum propriis æquaret viribus audax,
 Lucifer idcirco deserto climate cœli,
 Nigra satellitibus stipatus Tartara farfit.

* m. f. combusserat.
 + acerbis
 m. f.

* traxit
 lens forte.

Cœlicolas ista prostravit belua superbos,
 Qui prius angelica fulserunt luce corusci,
 Sedibus & superis florebant sorte beata,
 Tertia stellarum rueret dum portio præceps,
 Lucida bis tantum manlerunt sidera sursum,
 Pestiferum natrix ructans de fauce venenum,
 Denique si potuit cœli mulcare cateruas,
 Plus se terrenus mundani cultor agelli,
 Hic metuat multo, * gypsam lacerare superbam.
 Talia monstra potest humilis superare satelles,
 Qui tumido nescit mentis turgescere typho,
 Atque superborum conculeat crimina morum,
 Nequidquam integritas famam & præconia capta,
 Si cordis peplum corrodens linea fulcat,
 Si mentis gremium ventosa superbia farcit,
 Frustra virginitas laudem rumoribus aptat.
 Culmina celsa valet humilis conscendere virgo,
 Si sequitur Christum formam qui præstat alumnis,
 Et mundi maculas purgat sanguine fuso.

Sed me materia moles, ceu sarcina grandis
 Deprimit, ut cunctas non possit charta coronas
 Prendere virgineas, (operis) sed plurima restant
 Perficienda, rudem malunt qui noscere sensum,
 Ingeniūq; sui nolunt torpescere cotem,
 Non aciem codis serabra rubiginæ perdunt,
 Otia * nec propriam linquunt obtundere mentem,
 Quin potius sacros versant sub pectore libros,
 Crebro scrutantes præscripta volumina legum,
 Quæ superant mellis mullum dulcedine gustum,
 Flauentisq; faui, cecinit quod carmine vates.
 Sic lector libri solers, & gnarus amator,
 Nititur doctos scripturæ carpere fructus,
 Ut pecus agrestes ex * prauo vellicat herbas,
 Nocturnis recubans, quas rursus ruminat horis.
 Sed sus cænoſis volutabri sordibus apta,
 Dum stratis recubans porcaſter pauſat obæſus,
 Iuncis, & stipulis, nec non filicumq; manipulis,
 Ante dies inquam, mihi Quintilis ardens,

Sextilis aut etiam protelent tempora terris
Deficiet, totam quam possim pandere famam,
Virginibus castis fantein præconia laudis.
Nec valet immensum perfectè fortè pudorem,
Garrula raucifono complecti pagina versu:
Quamuis millenis collaudent ora loquelis,
Sicut folligenis respirant organa flabris,
Musica concisis, & clamat barbita bombis.
Vinea parua mihi flauentes protulit vvas,
Quamuis in gracili vernaret pampinus aruo,
Vnde pudicitia carpens de palmitè botros,
Ocyus expressi metrorum pauca musta,
Non tamen arbitror quod acefcant prorius in æuum,
Aut dentes stridant in potu fortè bibentùm,
Ni fallax caupo strophas infundat aquofas,
Qui solet interdum mercantes fallere lymphis,
Dum studet in cupis defruti perdere nectar.
Taliter ad stipulans natos de vite racemos,
E quibus in prælo plantis contunditur uua.
Iam tempus cogit currentes claudere versus,
Rustica magnificis condentem carmina sanctis,
Terminus æquoreo dum venit margine metri,
Ponti spumofas vt nauta transfretat vndas,
Maxima per modicam emensus cæcæra lintrem,
Attigit optatum lassus de gurgite littus,
Turgida ventosis deponens carbasa malis,
Antennasque simul soluens de parte rudentum,
Anchora fluctuagam nunc sistat metrica barcham,
Vt saltem in portu quassatus nauita flustris,
Ad requiem tendens, optata sorte fruatur.
Hos igitur pauper supplex obsecro patronos,
Virgineis proprium comentes actibus æuum,
Et famulas Domini precibus pulsabo misellus,
Integritate sua quæ Christi regna merentur,
Limpida stelligeri scandentes culmina cœli,
Vt Dominum pulsent clamosa voce Tonantem,
Qui solet indignis vltro miserescere vernis,
Conuersitq; reis noxarum soluere vincla.

Qua-

Scant-

Quatenus ante diem, qui vitæ lumina claudit,
 Nec non ante diem qui mortis limina pandit,
 Cuncta piaculorum soluantur gesta meorum,
 Et quodcunque mali gessit lasciuia iuuentus,
 Deleat æternus, cælorum gloria, Christus,
 Clementer veniam tribuens, peccata remittat,
 Actibus, aut dictis ... sola noxia sensu,
 Sic mihi dignetur Sanctorum summa potestas,
 Præmium misero deuotum ferre vicissim,
 Quos ego virgineo descripsi carmine metri,
 Ut minime lateant castorum ferta per æuum,
 Qualiter ex propria meruisset carne coronas.
 Sed vos virginis comit quos infula fertis,
 Hoc opus, aduersus querulos defendite scurras,
 Reprehensorum claudentes labra loquentium,
 Cum tamē haud metum scurrarum dicta legentium,
 Qui malunt vatium scidas lacerare canentum,
 Dum furuas verbi quarant in lucetenebras,
 Planaq; rimantur tortas per rura salebras:
 Litera si titubet, vel certe syllaba nutet,
 Si genus, aut numerus, vel casus ab ordine cedat,
 Si persona triplex maneat, duplexq; figura,
 Quinque excurrant verborum tempora rite,
 Nec tamen emendant titubantis grammata poetæ,
 Sed semper cupiunt scriptoris carpere chartas,
 Ut caper hirsutus rodit cum dente racemos,
 Floribus euacuans frondenti palmitē vites,
 Qui quondam vexit populi, in deserta, piaculum,
 Sanxerum veteris quod scita voluminis alma.
 Talia sed timidus dicta * tortela tela paucescat,
 Qui propriis nunquam confidit belliger armis.
 Cassida nec capiti discit prætere protegere metri,
 Nec spinam lorica noscitur defendere profe:
 Armet sed dextram capulus, ceu parma sinistram,
 Cruraq; non careant ocreis, nec femina ferro,
 Ne timeat scriptor terrentis ludrica linguae.
 Nam tremulos terret nocturnis larua latebris,
 Quæ solet in furuis semper garrire tenebris.

Sic quoque mascharum facies cristata faceffis,
 Cum laruam, & mascham miles non horreat audax,
 Qui proprio fretus præsumit fidere gestu.
 Cum sit digestus sanctorum sexus uterq;
 Alta superiorum qui scandunt arua polorum:
 Octenusq; simul peccati calculus atri
 Expositus gracili verborum clauē patenter;
 Quem DEVS à nostro detrudat pectoris antro:
 Et procul in furas emigret luce latebras.
 Nunc in sine precor, pro fam, metrumq; legentes,
 Hoc opus, vt cuncti rimentur mente benigna,
 Dum patulis lustrent textum sub fronte fenestris,
 Quod geminum constat discretis fortè libellis,
 Vt mihi cum precibus peccati vincla resoluant,
 Et precium libri pendant oramine crebro,
 Quatenus ætherium qui seruat regimine regnum,
 Principio, vel calce carens, & temporis expers,
 Cui dedit, aut dempsit nil, mundi longa vetustas,
 Arbitræ æternum mihi iam miserescat in æuum.
 Qui latibuntur per cœli culmina sancti,
 Atque cateruatim laudabunt voce Tonantem;
 Patriarchæ primo, qui gentis germina sacre,
 Et sobolem, stirpemq; rudem genuere nepotum,
 Per turmas pariter procedent agmine denso,
 Et regnatoris stipant sublime tribunal.
 Illic & vatū latatur turma priscorum,
 Quæ quondam cecinit nostri cunabula Christi,
 Cum restauraret labentia secla redemptor,
 Expurgans veterum clemens monumenta malorum.
 Illic Martyribus * forefecit vita perennis,
 Vulnere qui diro quærebant præmia macta,
 Purpureo patulum mercantes sanguine regnum,
 Quo confessorum gaudebant agmina sancta,
 Quamlibet expertes effusi sanguinis essent.
 Sed tamen egregiam meruit confessio palmam.
 Illic virginibus, qui linquunt lurida carnis
 Gaudia terrena, confertur gloria regni,
 Dum decies denis modulantur millibus odas,

NB. hic,
 et supra,
 hunc Au-
 Horæ pro-
 idem ar-
 gumētum
 straxisse.

* f. florescens

Et

* maledi.
Ba,

Et quater vndecies conclamant carmine Christo,
Agnum sectantes, qui quondam sanguine rubro
Sordida peccantis secli dicta piarar.
Cum his cœlicolæ qui fausta forte fruuntur,
Atque coronati gestant vexilla tropæi,
Quiq; cateruatim densis cœleste tribunal
Millibus in gyro vallabant sidera supra,
Vltimus in requiem diuino munere fretus,
Adduci merear, Christo regnante per æthram.

*Explicit Liber Albelmi Episcopi, de
laude virginum.*

THEO.